

LIBRE!

Časopis o slobodnom softveru

broj

08

*Srećna Nova 2013. godina
i
Božićni praznici!*

Creative Commons slavi svoj 10. rođendan.

Objavljena je 7. verzija Slax linuksa.

Konkurs
za saradnike
volontere
strana 56

Srećna Nova godina!

Kraj kalendarske godine je vreme sumiranja rezultata i planiranja budućih poteza.

Nama je ova godina bila prilično uspešna. Projekat LiBRE! časopisa smo započeli početkom godine koju sada ispraćamo. Sve je počelo 28.02.2012. na forumu *Ubuntu* zajednice Srbije, idejom o izradi jednog nekomercijalnog internet časopisa o slobodnim programima na srpskom jeziku. Od ideje do realizacije je proteklo dva i po meseca. To vreme je potrošeno na organizaciju, planiranje, dogovore i učenje. Organizovanje više od troje ljudi u jednom projektu je ozbiljan posao, pogotovo u Srbiji, gde je dovoljno dva čoveka da se osnuju dve partije i tri koalicije. Ipak, uspeli smo i objavili smo nulti broj.

Od tada do danas objavili smo 8 izdanja, preživeli odlazak i povratak važnih ljudi za projekat, izdržali različite poglede na dalji razvoj projekta i uspeli smo da održimo kvalitet tekstova. Uvek smo se trudili da naredni broj bude kvalitetniji od prethodnog, mada nismo uvek u tome uspevali. Nadamo se da nam čitaoci opraštaju sve propuste koje smo napravili, povremena kašnjenja i „štamparske“ greške.

Uprkos svim problemima uspeli smo:

1. da objavimo 9 brojeva izdanja časopisa (uključujući i nulti broj), poštu-

- jući ritam od jednog broja mesečno,
2. napisano je 117 članaka o slobodnim programima, među kojima su i recenzije najpopularnijih distribucija kao i recenzija jedne od najstarije žive GNU/Linux distribucije,
3. do sada je skinuto 19000 primeraka svih brojeva i izdanja što daje prosek od preko 2000 primeraka po broju,
4. krenuli smo sa 5-6 članova redakcije i do danas je u radu stalno i povremeno učestvovalo preko 30 ljudi,
5. u startu smo imali podršku samo *Ubuntu-rs* zajednice i *LUGoNSa*. Danas aktivno saradujemo i sa *Slackware* Srbija zajednicom kao i sa *Ubuntu LoCo Montenegro*,
6. kontakte imamo sa *Open Solaris* Srbija, *LINog*, *HULK* (Hrvatska Udruga Linuks Korisnika), *Linux za sve* i *Linux Mint* Srbija,
7. pojavili smo se zvanično na jednom skupu koji je organizovan povodom promocije slobodnih programa, Dan slobode softvera u Beogradu. Na tom skupu smo se zvanično uživo predstavili javnosti.
8. Svoje reportere imali smo na skoro svim prezentacijama i manifestacijama slobodnih programa i tim povodom smo Vam napisali 6 izveštaja sa tih manifestacija.

Kad ovako nabrojimo sve uspehe na jednom mestu na papiru jasno je da smo postigli zapažen uspeh ali i da ima još mnogo prostora za unapređenje.

Nećemo se zadovoljiti ovakvom statistikom i sebi želimo da ove brojke barem udvostručimo u sledećoj godini. Čitaocima želimo srećnu i uspešnu 2013. godinu i da ih dobro služe njihovi slobodni programi. Lokalnim zajednicama slobodnih programa želimo, takođe, da barem udvostruče broj svojih članova. Poslovnim korisnicima slobodnih programa želimo više posla koji će pratiti adekvatni profit a običnim korisnicima manje problema u korišćenju slobodnih programa.

SREĆNE NOVOGODIŠNJE I BOŽIĆNE PRAZNIKE ŽELI VAM

LiBRE! TIM

Moć slobodnog
softvera

Broj: 08

Periodika izlaženja: mesečnik

**Glavni i odgovorni urednik:
Nikola Hardi**

**Izvršni urednik:
Aleksandar Stanisavljević**

**Glavni lektor:
Željko Šarić**

**Lektura:
Vladimir Popadić
Jelena Muncán
Maja Panajotović**

**Redakcija:
Bojan Bogdanović
Goran Mekić
Gavrilo Prodanović
Stefan Nožinić
Željko Popivoda
Mihajlo Bogdanović
Mišo Jovanović
Vladimir Cicović
Dalibor Bogdanović
Milutin Gavrilović**

**Grafička obrada:
Zlatan Vasović
Dejan Maglov
Rade Jekić**

**Dizajn:
Mladen Šćekić**

**Kontakt:
IRC: #floss-magazin
na irc.freenode.org**

**E-pošta:
libre@lugons.org**

<http://libre.lugons.com>

LiBRE! vesti **str. 6**

Vesti

Puls slobode **str. 8**

Konferencija:
„Primena slobodnog softvera u nastavi“ str. 8

Konferencija:
„BarCamp Novi Sad“ str. 11

Istorijat FLOSS zajednica:
Linux Mint Srbija str. 14

Predstavljamo **str. 17**

Linux Mint 14 str. 17

Posle 6 meseci aktivnog rada i razvoja, *Linux Mint 14.1*, kodnog imena *Nadia*,

ugledao je svetlost dana...

Kako da? **str. 23**

Mala škola:
Scribus 1.4 (7. deo) str. 23

Došli smo do ključnog dela ovog tutorijala. Formatiranje teksta je najkomplikovaniji i najvažniji deo *DTP*-a (stonog izdavaštva). Iako je ovo ključni deo, u internet dokumentaciji *Scribus*-a nije baš idealno obrađena ova oblast tako da smo većinu znanja prikupili na osnovu iskustva,

Oslobađanje **str. 27**

Dobro došli na slobodnu teritoriju:
Programi za rad sa tekstom str. 27

Internet, mreže i komunikacije **str. 32**

Zašto kriptografija? str. 32

Kriptografija (nauka o šifrovanju) omogućava poverljivost, integritet i autentičnost podataka i komunikacije. Kada se *e-mail*-ovi šalju a nisu šifrovani, morate da znate da je njihova sadržina manje poverljiva nego sadržina jedne razglednice.

Serveri **str. 36**

Web Server (3. deo):

LEMP

str. 36

Zabavne strane

str. 52

Sam svoj majstor

str. 40

Prosečna radna nedelja jednog
sistem administratora

str. 52

Grafika:

Foto uređivanje i grafički dizajn na
linuxu (4. deo)

Vektorska grafika:

Inkscape

str. 40

Inkscape Snow tutorijal str. 43

Web dizajn:

GRID

str. 46

Mobilni kutak

str. 48

Firefox OS

str. 48

LiBRE! prijatelji

Ekiga 4.0

27. новембар

После три године од 3.2 издања, *Ekiga 4.0* или "The Victory Release" је коначно доступна за преузимање.

<http://www.ekiga.org/news/2012-11-27/ekiga-4.0-aka-victory-release-available>

***

10 година Creative Commons

7. децембар

Creative Commons слави свој десети рођендан - десет дана од 7. до 16. децембра.

<http://10.creativecommons.org>

***

Wine 1.5.19

7. децембар

Нова верзија *Wine*, програма који омогућава пократице *Windows* програма на *GNU/Linux* оперативном систему, доступна је за преузимање.

<http://www.winehq.org/news/2012120701>

Линукс кернел 3.7

10. децембар

Линукс кернел 3.7 је објављен. Ново издање доноси различита побољшања, посебно кад је *ARM* процесорска архитектура у питању.

http://kernelnewbies.org/Linux_3.7

***

Slax 7.0

10. децембар

После више од три године мировања објављена је 7. верзија *Slax* линукса, кодног имена "Green Horn". *Slax* је „тежак“ само 210 МБ.

<http://www.slax.org/blog/19823-Slax-7.0-released.html>

***

Samba 4.0

11. децембар

Након вишегодишњег развоја и детаљног тестирања објављено је званично стабилно издање *Samba 4.0*.

<https://www.samba.org/samba/news/releases/4.0.0.html>

WordPress 3.5

11. децембар

Објављен *Wordpress* у верзији 3.5 кодног имена "Elvin". Између осталог ново издање је донело и нову подразумевану тему "Twenty Twelve".

<https://wordpress.org/news/2012/12/elvin>

***

CrossOver 12

12. децембар

Компанија *CodeWeavers* је објавила нову верзију емулятора *Windows* програма *CrossOver* за линукс и *Mac* системе.

<http://www.codeweavers.com/about/general/press/20121212>

***

Linux and i386

13. децембар

Линукс неће више подржавати процесоре 386 серије што значи да рачунар на коме је писан линукс више неће моћи да покреће линукс.

<http://www.h-online.com/open/news/item/Linux-will-no-longer-work-on-the-i386-1768210.html>

Nginx 1.2.6

13. децембар

Nginx сервер је доступан у верзији 1.2.6.

<http://nginx.org>

***

VLC 2.0.5

13. децембар

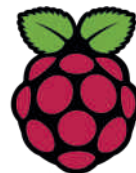
Један од најбољих репродуктора мултимедијалног садржаја појавио се у новој верзији 2.0.5 са исправком многих багова и видним побољшањима.

<http://news.softpedia.com/news/VLC-2-0-5-for-Linux-Arrives-With-Many-Changes-314306.shtml>

***

Pi Store

17. децембар

Отворена продавница апликација за *Raspberry Pi*. За сада су понуђене 23 бесплатне апликације.

<http://www.raspberrypi.org/archives/2768>

Konferencija: „Primena slobodnog softvera u nastavi“

Autori:

Goran Jovišić, profesor informatike u Karlovačkoj gimnaziji, predsednik UPIS-a

Mladen Jovanović, nastavnik informatike, OŠ „Desanka Maksimović“, Čokot, Niš

Udruženje profesora informatike Srbije, pod pokroviteljstvom Uprave za Digitalnu agendu, organizovalo je konferenciju sa međunarodnim učesćem na kojoj je bilo reči o ogromnoj važnosti i pravilnoj upotrebi tehnologije, tačnije, slobodnog softvera u nastavi.

Konferencija je održana 1. i 2. decembra 2012. u kongresnoj sali novosadskog hotela Putnik.

Udruženje profesora informatike sprovelo je 2010. godine istraživanje u srednjim i osnovnim školama u Srbiji pod naslovom „IKT U NASTAVI ŠKOLA U SRBIJI, PREGLED STANJA, PERSPEKTIVE RAZVOJA“. Tada je na pitanje „O čemu najviše vodite računa pri kupovini računara?“ svega 8,5% ispitanika navelo postojanje instaliranih licenciranih programskih paketa kao odlučujući faktor pri kupovini novog računara. Razumljivo je, donekle, da neki drugi faktori kao što su kvaliteta uređaja, cena računara i slično imaju

prioritet, ipak, ovako mali procenat je, po našem mišljenju, poražavajući i zahteva da se na njega obrati pažnja.

Slobodan softver u školama je neop-

hodan kako bi se zadovoljili važni kriterijumi obrazovnog procesa. Veoma je važno da učenici uče pomoću programa koje mogu slobodno analizirati, proučavati, razmenjivati, menjati i testirati promenjene verzije. Proces učenja ne bi smeo da bude opterećen isključivo restriktivnim licencnim odredbama koje smanjuju efikasnost procesa učenja. Slobodni programi imaju svoju licencu koja definiše njihovu slobodu. Sadržaj licence možete pročitati na sajtu *Free Software Foundation*.

Skup je okupio nastavnike osnovnih i srednjih škola, članove akademske zajednice, proizvođače programa namenjenog podršci obrazovnog procesa,

Konferencija: „Primena slobodnog softvera u nastavi“

predstavnik roditelja, linuks centra, Ubuntu zajednice Srbije i ostale zainteresovane institucije i pojedince.

Cilj konferencije je informisanje o stanju i trendovima slobodnog softvera i programa otvorenog koda, izlaganje rezultata – radova učesnika, razmena iskustava i međusobno bliže povezivanje, kako bi se podstaklo korišćenje i razvoj slobodnog softvera i programa otvorenog koda u oblasti obrazovanja.

Nekoliko meseci pre konferencije, oformljena je stručna komisija koju sačinjavaju eminentni stručnjaci iz akademske zajednice u međunarodnom sastavu i predstavnici Udruženja profesora informatike Srbije.

Nakon javnog konkursa koji je raspisan u „Prosvetnom pregledu“, komisiji je stiglo 44 rada. Od pristiglih radova, 27 radova nastavnika je prihvaćeno i oni će zajedno sa 17 radova iz plenarnog dela biti objavljeni u zborniku radova.

Osim plenarnih predavanja, organizovan je i rad u tematskim grupama koje su predstavljale svoje radove. Grupe su bile podeljene po oblastima: prirodne nauke, tehničke nauke, društvene nauke i jezik. Upravo rad ovih grupa, izazvao je najveću pažnju i ocenjen je kao najkvalitetniji deo konferencije. Nastavnici su najvišim ocenama ocenili plenarna predavanja, dok su redovni profesori univerziteta, predstavnici distributera programa, predstavnici roditelja, privrede i drugi, dali najviše ocene nastavnicima.

Među predavačima su, između ostalih bili: Vedran Vučić, Linuks centar Beograd; doc. dr Emir Skejić, Fakultet

Elektrotehnike u Tuzli; dr Đorđe Erceg sa PMF-a iz Novoga Sada; dr Igor Dejanović FTN Novi Sad; dr Stevan Gostojić, Katedra za informatiku FTN Novi Sad; dr Žarko Živanov, Katedra za primenjene računarske nauke, FTN Univerziteta u Novom Sadu; Biljana Kikić-Grujić Centar za prevenciju devijantnog ponašanja mladih, Target Novi Sad; dr Slobodan Popov CNTI Novi Sad; prof. dr Đurđica Takači, Departman za matematiku, PMF iz Novoga Sada; dr Olga Jakšić sa Hemijskog Fakulteta iz Beograda i drugi.

Na konferenciji su prisustvovali i učesnici iz BiH i Švedske, dok autori najavljenih i prihvaćenih radova iz Rusije i Bugarske nisu bili u mogućnosti da doputuju u Srbiju.

Nakon završenih predstavljanja radova, održana je panel diskusija na kojoj su doneseni zaključci i dogovori u kom pravcu delovati kako bi se propagirao i više koristio program otvorenog koda koji je licencan, u najvećem delu bes-

platan ili ga je moguće preuzeti uz minimalnu cenu.

Konferenciju je akreditovao Zavod za unapređivanje obrazovanja i ona donosi 2 boda, po najnovijem Pravilniku o stručnom usavršavanju.

Konferencija: „Primena slobodnog softvera u nastavi“

Teme koje su obrađivane na konferenciji su:

- Primena slobodnog softvera u obrazovanju (osnovne, srednje škole i univerzitet),
- Slobodan softver u XXI veku, tendencije razvoja, novosti,
- Slobodan softver u inkluzivnom obrazovanju,
- Slobodne *Web* tehnologije,
- Lokalizacija programa,
- Operativni sistemi otvorenog koda,
- Softverske licence (pojam, objašnjenja) i autorska prava,
- Slobodni programi u privredi, komercijalnim i finansijskim delatnostima i
- Hardver i slobodan softver.

Zaključci sa konferencije su sledeći:

- Većina prosvetnih radnika nije upoznata sa mogućnostima odnosno prednostima slobodnog softvera u obrazovanju, inkluzivnom obrazovanju i obrazovanju dece sa „posebnim pedagoškim potrebama“. Dodatni zahtevi mogu postojati zbog invaliditeta ali i zbog niza drugih teškoća (bolničko ili dugotrajno kućno lečenje), razvojne teškoće koje ne moraju biti same po sebi invaliditet, kulturološka obeležja (bilingvalna nastava i slično što traži da se izgled programa može lako koristiti na nekom od jezika). Osim navedenog, ovaj program se pokazao kao vrlo delotvoran u pojedinim specijalizovanim školama (muzička, tehnička, umetnička).
- Nedovoljna informisanost i nezna-

nje vode kršenju autorskih prava i programskih licenci. Ovakvo mišljenje je i izrečeno u izveštaju Alijanse za poslovni softver, gde se kaže da su među faktorima koji utiču na smanjenje programske piraterije i vladini obrazovni programi. S obzirom da smo svi prosvetni radnici, smatramo da je edukacija temelj savremenog društva i da je obrazovanje jedini način kojim se jedno društvo može promeniti.

- Poznato je da trougao znanja koji čine istraživanje, obrazovanje i inovacije najbolje funkcioniše. Treba u što skorije vreme ispitati koji su ključni faktori pri izboru programa, kolika se pažnja pri izboru programa posvećuje njegovoj legalnosti, kao i informisanost prosvetnih radnika sa pojmom „slobodan softver“, da li ga koriste u nastavi, pripremi nastave ili privatno, da li koriste neke gotove besplatne programe u nastavi ili za pripremanje nastave.

Opšti utisak je da je nedostajala konferencija koja se bavi ovim temama i da je neophodno češće organizovati konferencije sa sličnom tematikom. Svi učesnici se zalažu za to da se u edukaciju nastavnika i učenika moraju uključiti prosvetne vlasti, univerziteti, razvojni instituti i sami nastavnici.

Zvaničan sajt konferencije:

<http://slobodansoftverzaskole.org/konferencija/>

Konferencija:

„BarCamp NoviSad“

LUGoNS
LUGOSLAV GROUP OF NOVI SAD

barcamp

Autor: Goran Mekić

BarCamp je međunarodna mreža ko-brisničkih konferencija, fokusiranih na WEB tehnologije. Konferencije su otvorene i organizovane od strane učesnika. Prvi BarCamp se fokusirao na rane WEB programe, tehnologije zasnovane na otvorenom kodu, socijalni softver i otvorene formate. Prvi BarCamp u svetu je održan u Palo Alto u Kaliforniji, od 19-21 avgusta 2005. u kancelarijama *Socialtext*. Od tada se BarCamp održava u preko 350 gradova širom sveta. Najveći zabeleženi BarCamp je održan u februaru 2011. sa preko 4700 potvrđenih, registrovanih posetilaca u *Yangon, Myanmar* (Burma).

Ove godine se BarCamp održao i u Novom Sadu pod organizacijom LUGoNSa 1. decembra, te ćemo ovom prilikom pokušati da vam prenesemo deo atmosfere. U hotelu Aurora pored Dunava ekipa je počela spremanje prostorije u 10 sati, da

bi u 13 časova započelo i prvo predavanje. Teme koje su predavači pokrili su:

- Tehnike napada na WEB servise
- Razvoj i test (*gerrit* i *jenkins*)
- Orkestracija servera (*puppet*)
- Uvod u rad sa mikrokontrolerima (*arduino*)
- *Retrocomputing*
- *BalCCon, LUGoNS Hackerspace*
- *TOOLX – GNU/Linux*
- Radionica: Naučite da krimpujete (krimpovanje je postupak kojim se na krajeve telefonskog ili mrežnog kabla montiraju odgovarajući konektori)

Ubedljivo najzanimljivije predavanje je bilo o starim arhitekturama i računarima pod imenom *Retrocomputing*. Oni sa pokojom sedom na glavi su mogli da se prisete Jugoslovenske IT istorije a mi ne-

Konferencija: „BarCamp Novi Sad“

što mlađi mogli smo da čujemo anegdote iz tog doba. Na jednom od stolova su bili izloženi neki od pomenutih računara koji su još uvek u ispravnom stanju, pa se mogao videti neizbežni i nezaboravni *Commodore 64*, *ZX Spectrum*, *Ei PECOM 64* i sličan hardver.

Razvoj i test programa prikazan na primeru *gerrit* i *jenkinsa*, dok je organizacija servera, njihovih uloga i shodno njima automatsko konfigurisanje prikazano na primerima *puppeta*.

Meni je bilo izuzetno zanimljivo predavanje o tehnikama napada na *WEB* servise, gde je u nekoliko veoma jednostavnih primera prikazano nekoliko načina napada i početničkih grešaka koje, nedovoljno iskusni, programeri čine. Dati primeri su bili prilagođeni prosečnom zaludeniku za računare, kakva je publika i bila, tako da je priča bila veoma razumljiva.

Ljudi su „zaprljali ruke“ u radionici, dok je pričom o predstojećem *BalCCon* kongresu *LUGoNS* izneo neke od svojih planova za buduće događaje. *TOOLX* je distribucija pomalo čudnih ali definitivno inventivnih ideja namenjena prvenstveno administratorima.

Da nije sve na nivou PC računara videli smo kroz uvod u rad sa mikrokontrolerima, gde je objašnjen izgled arhitekture, taman dovoljna količina tehničkih karakteristika da pobudi interesovanje i odličan odabir primera šta *arduino* može, da zagolica maštu.

Sa pauzom u 15 časova, od sat vremena, predavanja su trajala do 20h, a nakon raspoređivanja i odvoženja opreme, oni najizdržljiviji su nastavili priču u kafiću *Irish Pub* do kasno u noć, gde je pomenuto šta je moglo biti urađeno bolje, šta je valjalo, planovi za budućnost i opšti utisci. Plan je da se *BarCamp* održava jednom godišnje a o tačnom datumu narednog, bićete obavesteni u dogledno vreme. Do tada, pogledajte deo atmosfere na [galeriji](#) i pratite [objavu](#) događaja.

Srećne praznike

želi vam

WUGONS

Istorijat zajednice:

Linux Mint
Zajednica Srbije

Autor: Linuks Mint Srbija Tim

Istorijat i početak *Linux Mint* – Srbija je podeljen u dva dela. Prva ideja za osnivanjem zajednice javlja se još početkom dalekog decembra 2007. godine, kada je *Linux Mint* još uvek bio velika nepoznanica i gotovo samo senka Ubuntu sistema koji je tada dominirao svetskim tržištem na polju *GNU/Linux* operativnih sistema. Nećemo previše pričati o toj godini, s obzirom na to da se u razvoj te zajednice ušlo sa dosta neiskustva i početničkog mladalačkog entuzijazma, bez nekih konkretnih ciljeva koji su ipak neophodni da bi se bilo koji projekat sproveo u delo i zaživeo. Zajednica se ugasila krajem 2008. godine.

Nama je bitna ova godina, tačnije 13. januar 2012. Tada je, po prvi put, otvorena, sa kvalitetnim materijalima i profesionalnim ljudima, željnim dokazivanja i prepunih raznoraznih iskustava i dugogodišnjih *Linux Mint* korisnika, Zajednica *Linux Mint* – Srbija.

Puni entuzijazma, iskustva i, na kraju

krajeva, dosta mudriji i stariji, imali smo zacrtane, solidne, dobre i „nemoguće“ ciljeve. Krenuli smo od nemogućih. Nemogući cilj je bio stvoriti broj 1 zajednicu na ovim prostorima, koju će krasiti dobra atmosfera, pozitivna energija među članovima i mnoštvo kvalitetnih saveta i ljubavi prema linuxu. To smo i uspjeli i pored mnogih koji nisu verovali u nas ili pokušali da nam pomrse konce. Vrlo brzo od „nulnog člana“ dolazimo za 25 dana do broja 100. Kako vreme odmiče, posle gotovo samo 11 meseci postojanja ove mlade zajednice, imamo preko 500 aktivnih članova i preko 17.000 kvalitetno napisanih saveta, objašnjenja, komentara i svega ostalog, te nas to svrstava u jednu od najbrojnijih zajednica na ovim prostorima. Cilj nam, pre svega, nije bila najveća brojnost, već najbolja i najpozitivnija energija među ljudima i uvaženo diskutovanje na forumu, koji je nosilac svega što radimo. Posle nepunih mesec dana, dobijamo zvaničnu potvrdu od glavne *Linux Mint* zajednice u Irskoj, da smo postali njihova zvanična isturena zajednica za ovaj deo brdovitog

Kako vreme odmiče, mi postajemo sve veći i sve veće planove imamo i već u oktobru ove godine postajemo pravno registrovani u APR-u i preimenujemo ime naše zajednice u „Udruženje korisnika Linux Mint – Srbija“.

Balkana. Nedugo zatim, dobijamo i ovlašćenje da potpuno kontrolišimo lokalizaciju *Linux Mint* operativnog sistema za srpski jezik. Izbacujemo naše prvo korisničko uputstvo za *Linux Mint* 12, dobijamo sopstvenu *Wiki* zajednicu, *IRC* kanal, dopisnu listu, sekciju za preuzimanje, postavlja se prvi srpski *mirror* server za preuzimanje *Linux Mint* sistema u Univerzitetu u Kragujevcu, počinjemo sa predavanjima i popularizacijom *Linux Mint* u Srbiji. U aprilu ove godine osnivamo prvo i najveće okupljanje linux korisnika u Srbiji, u „Sava centru“, predavanje u „Školi Informacionih Tehnologija“, predavanja na dva privatna fakulteta u Beogradu, pojavljujemo se i na „Danu slobode softvera“ u Beogradu, organizujemo ponovno okupljanje *Linux Mint* korisnika i radimo mnogobrojne seminare i male tribine širom Beograda i Srbije. Dobijamo pravo da uređujemo zvanični forum *Linux Mint* (forums.linuxmint.com). Postajemo prva zajednica u SVETU koja ima ćirilični domen, linuxmint.srb. Ubrzo posle toga dobijamo odobrenje od zvanične *Debian* fondacije da registrujemo *Debian.rs* domen i pokrenemo ponovo projekat oživljavanja *Debian* zajednice u Srbiji. Osećamo se, jednim delom, odgovornim za to jer se naš sistem temelji upravo na *Debian* linuxs sistemu.

Za veoma kratko vreme, naša zajednica je okupila mnoštvo programera, dizajnera, lektora, linuxs hobista i ostalih entuzijasta, a sve to zaslužen je *Linux Mint* koji je trenutno najpopularniji linuxs u celom svetu. Kao zajednica koja grabi punom parom napred, otvaramo sekciju na sajtu gde svako, ko napravi neki program za linuxs a nema gde i kome to da prezentuje, pošalje kod nas i mi okačimo na naše servere i pustimo u javno testiranje čime podstičemo razvoj i rad na linuxs sistemima. Pored raznoraznih profila na socijalnim mrežama, gde okupljamo izuzetno veliki broj članova iliti ljudi koji prate naš rad i razvoj, takođe, pokrećemo projekte u saradnji sa jednim od najvećih udruženja u Srbiji, projekat „Programiranje za mlade“ na kome se trenutno aktivno radi i plan će početi to jest radionice će krenuti sa radom već krajem januara 2013. U planu i programu je besplatno školovanje za mlade do 18 godina, gde ćemo predstaviti plan i program programiranja, između ostalog i na *Linux Mint* operativnom sistemu. Uvođenje

Istorijat zajednice: Linux Mint – Srbija

mladih u svet programiranja na linuxs sistemu, jedan je od ciljeva naše zajednice i širenje u tom plemenitom pravcu daje nam podstrek za dalji rad i razvoj. Potrebno je napomenuti da će se radionice za mlade odvijati isključivo uživo a ne preko interneta, kao što većina zajednica radi, jer nama je bitan kontakt sa ljudima i da uživo razgovaramo o svemu i svačemu.

Uglavnom, *LMS (linux mint – Srbija)* je zajednica koja, pre svega, pored sebe prvo okuplja ljude dobre volje i dobrog raspoloženja, koja voli prvo da razgovara o svakodnevnim životnim potrebama i socijalnom životu, pa tek onda o linuxu. Filozofija linuxa nas uči da delimo i delamo u zajednicama, što mi i sprovodimo u delo. S obzirom na to da jedini na ovim prostorima organizujemo neformalna okupljanja i podstičemo našim primerom i ostale zajednice da čine isto, a ne da se zatvaraju u sebe i rade sve preko interneta, kontakt uživo sa ljudima i ćaskanje i programiranje u opuštenoj atmosferi je jedna sasvim druga stvar. Zato, pored toga, u planu je otvaranje i prvog srpskog *CodeMint* mesta u Beogradu gde bi se okupljali linuxs entuzijasti i 24/7 na toplom (ili leti na rashlađenom mestu) mogli da se udobno druže i razmenjuju neprocenjiva lična iskustva na polju informacionih tehnologija.

Naše adrese gde nas možete naći su:

- [1] www.mint-srbija.com
- [2] <http://mint-srbija.com/forum>
- [3] www.mint-srbija.net
- [4] www.mint-srbija.info
- [5] www.linuxsmint.rs
- [6] <http://linuxsmint.rs>

[7] www.debian.rs

[8] <http://дебиан.срб>

Sajt *Linux Mint – Srbija* je trenutno u fazi rekonstrukcije a kada će biti dostupan saznaćete ako posetite www.mint-srbija.com.

Svako ko ima pozitivnu energiju, željan je druženja i dobre zabave, voli linuxs i sve ostalo što vole mladi - dobrodošao je na naše strane, jer sloboda dolazi u elegantnom stilu!

Linux Mint 14.1 *Nadia*

Autor: Linuks Mint Srbija Tim

Posle 6 meseci aktivnog rada i razvoja, *Linux Mint 14.1*, kodnog imena *Nadia*, ugledao je svetlost dana.

Od 13. verzije *Linux Mint* se isporučuje isključivo u deljene „slike“ (*image.iso*). Tako je i ovog puta, pa shodno tome imamo:

1. *Linux Mint 14.1 – DVD x32 Cinnamon*
<http://www.linuxmint.com/editi-on.php?id=117>
2. *Linux Mint 14.1 – DVD x64 Cinnamon*
<http://www.linuxmint.com/editi-on.php?id=118>

3. *Linux Mint 14.1 – DVD x32 Mate*
<http://www.linuxmint.com/editi-on.php?id=119>
4. *Linux Mint 14.1 – DVD x64 Mate*
<http://www.linuxmint.com/editi-on.php?id=120>
5. *Linux Mint 14.1 – DVD XFCE*
<http://www.linuxmint.com/editi-on.php?id=127>
6. *Linux Mint 14.1 – DVD KDE*
<http://www.linuxmint.com/editi-on.php?id=126>

Moramo napomenuti da svaka od ovih verzija dolazi i u kombinaciji „no-codecs“ i po prvi put u *OEM* pakovanjima za

proizvođače uređaja, čime je kompletna ponuda koju trenutno *Linux Mint* može da ispoštuje: za svakoga ponešto.

Što se tiče samog sistema, *Nadia* dolazi sa najnovijom verzijom jednog od, svojih, trenutno najpopularnijih desktop okruženja, *Cinnamon* 1.6, koji je trenutno u usponu svoje slave i sve više ljudi koristi ovo idejno rešenje vrednih i radnih programera zaposlenih u *Linux Mint*-u. *Cinnamon* ili *Cimet* na našem jeziku, dolazi sa brojnim ispravljenim bagovima (greškama) i raznim naprednim mogućnostima.

Lista problema koji su rešeni:

- *Fixed panel labels getting shrunk*
- *Panel zones alignment*
- *Improved stability (fixed many bugs which made Cinnamon 1.4 crash)*
- *Fixed many memory leaks present in Cinnamon 1.4*
- *Improved dual-monitor handling*
- *Fixed context menus appearing behind the panel, flickering or appearing behind other windows.*
- *Faster workspace switching (and no more reordering of the windows)*
- *Fixed skype chat window stealing the focus*
- *Fixed attached dialogs leaving window borders on the screen when closing too fast*
- *Fixed panel autohiding when looking-Glass is open*
- *Fixed showDesktop applet not always showing the desktop*
- *Fixed showDesktop applet missing Gimp utility windows*
- *Fixed places not appearing in menu*

- *Applets are now aligned in the center when placed in the central zone of the panel*

Lista novih mogućnosti:

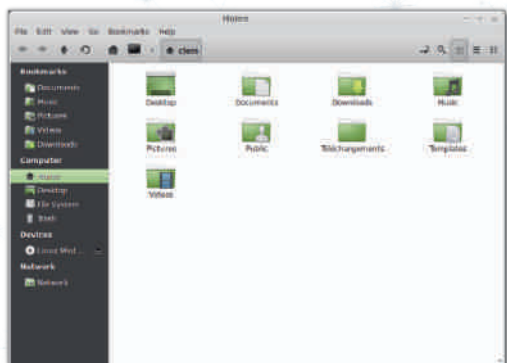
- *Edge Flip*
- *Grid View in Expo*
- *Configurable panel heights*
- *Panel auto-hide delay options*
- *Expo and Scale applets*
- *Brightness applet*
- *Mouse scroll to switch windows in window list applet*
- *„Close all“ and „Close other“ in window list applet*
- *Cinnamon 2D (A new session which uses software rendering, to help people troubleshoot compatibility problems with Cinnamon)*
- *Workspaces and Menu pages in Cinnamon Settings*
- *Faster menu filtering*
- *Menu activation on hover*
- *Settings applet is now part of the panel context menu*
- *New widgets (for Applet developers): radio buttons and checkboxes*

Ovo nije sve, postoji još preko 800 novih mogućnosti koje nudi novi *Cinnamon* 1.6.

Nemo

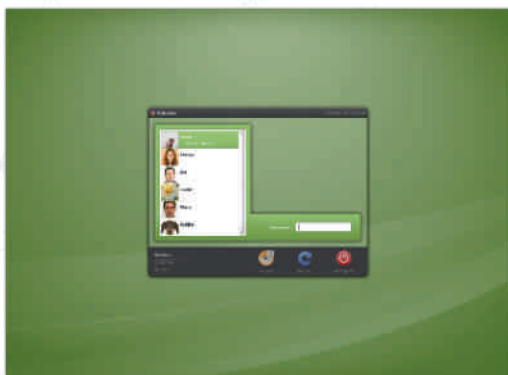
Izlaskom ove verzije, potpuno je izbačen *Nautilus* i ubačen novi proizvod *Mint* programera: *file manager* pod kodnim imenom *Nemo* koji će u potpunosti za-

meniti stari *Nautilus* i pružiti mnogo udobniji i dokazano brži rad i manipulaciju datotekama. Tamo gde je *Nautilus* stao *Nemo* je preuzeo kormilo.

MDM

Marljivo se pristupilo rešavanju *MDM*-a (*Mint display manager*), na čijem središtanju je insistirala zvanična zajednica. *MDM* sada omogućava korišćenje i *GDM 2* tema. 30-ak njih je instalirano a preko 2000 Vam je dostupno za preuzimanje putem linka.

Novina u *MDM*-u je i lista korisnika i njihovi avatari za udobniji prikaz, tako da umesto da kucate ime korisnika, kliknete na sliku korisnika sa kojim želite da

se ulogujete. Vaše je samo da ukucate lozinku i igra može da počne.

Poboljšano je prebacivanje u živom režimu između korisničkih naloga, tu je takođe popravljeno dosta toga i unapređen je servis (stabilniji rad, bez crnih ekrana, zamrzavanje i slično).

Sound Applet

Kvalitet *Sound Appleta* je podignut na visok nivo. Ovo će najviše obradovati ljubitelje muzike. Od sada je moguća potpuna manipulacija trenutnom numerom koja ide u pozadini slajdera za jačinu zvuka: od „premotavanja“, stopiranja, pauziranja, puštanja, preskakanja, *covera*, *lyricsa* i još puno toga što niste ni mogli da zamislite da ćete raditi iz ovog malog ali moćnog *appleta*.

Alt-tab preglednik

Nova opcija ili poboljšana opcija prebacivanja sa virtualnih desktopa i programa, takođe je sastavni deo nove verzije

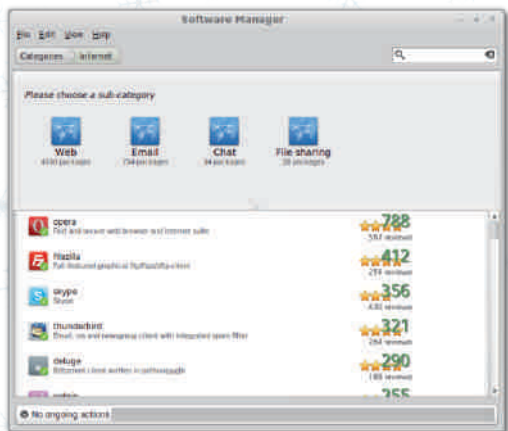
Linux Mint 14

Cinnamon 1.6. Dodata je između ostalog i *Compiz* kompatibilnost sa ovom skriptom.

Software Manager

Verzija 7 donosi mnogobrojne ispravke koje su tiču prvenstveno poboljšanja „ispod haube“. Među vidnim poboljšanjima i unapređenjima je i da kada ukucate lozinku na početnom ekranu, prilikom pokretanja programa *root*, ne morate je više ukucavati za svaki program koji želite da instalirate. Opciju „*search while typing*“ je moguće isključiti.

Program radi znatno brže i fluidnije, nema više zamrzavanja i kočenja, kao ni naglih padanja i izlazaka iz programa

bez razloga. *Software manager* je od sada potpuno odvojen od *Synaptica*, tako da više ne morate da instalirate *MS* fontove ili *Wine* jer će Vam i *SM* ponuditi da li želite ili ne želite da prihvatite *EULA* licencu (koja je neophodna za instalaciju a zbog čijeg nepostojanja ranije, niste mogli uspešno da instalirate ovakve stvari iz *SM*-a).

U svakom slučaju, *SM* je počeo da liči na pravo skladište programa a tu su i korisnički opisi, pa ako Vas zanima mišljenje o radu programa samo pročitajte ispod komentare ljudi koji su program koristili pre Vas. Da biste komentarisali, morate biti registrovani na *LinuxMint Community* (što možete uraditi i direktno iz *SM*-a bez odlaska na sajt).

Ispod haube

Od drugih unapređenja, umesto dosadašnjeg *USB-ImageWritera*, od danas ćete se susretati sa *MintStick* koji dolazi direktno od *Linux Mint* programera.

Gedit 2.0 je zamenjen verzijom 3.0.

MintSystem od sada poseduje i sledeća poboljšanja:

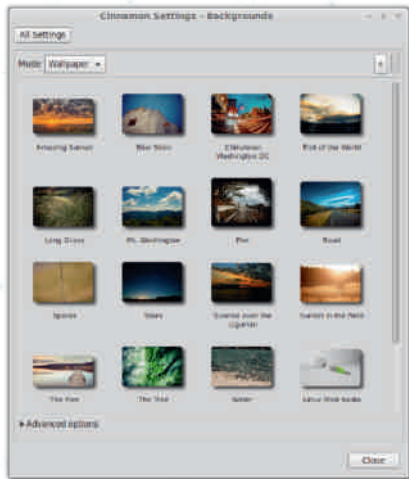
- *dns-fix sets your DNS resolution to OpenDNS*
- *xchat-systray makes your Xchat systray icon re-appear after restarting the desktop (this is particularly useful to Cinnamon developers)*

Dizajn

14-ica dolazi sa novim setom prelepih pozadina izuzetno visokih rezolucija i jarkih boja.

Paket ikonica koje je razvio *Linux Mint*

pod imenom *Mint-X* dobio je novi izgled: mnoge ikonice su poboljšane, redizajnirane a ubačene su i nove da bi pokrile nove stvari koje donosi *Cinnamon 1.6*. Pored *Faenza* seta ikona, *Mint-X* je jedan od najvećih i najkompletnijih setova za *Gnome* okruženje i *Gnome* forkove kao što su *Mate* i *Unity*, pa ako ih nemate predložimo da ih prvom prilikom instalirate.

Pregled popularnosti
GNU/Linux/BSD distribucija za
mesec decembar

Distrowatch

1	Mint	4109<
2	Mageia	2232<
3	Fedora	1616<
4	Ubuntu	1557<
5	Debian	1349<
6	openSUSE	1172<
7	Arch	1165<
8	PCLinuxOS	1089<
9	OS4	886>
10	Puppy	858>
11	CentOS	706<
12	Zorin	687<
13	ROSA	651>
14	Slax	639>
15	Slackware	624<
16	Snowlinux	571<
17	LuninuX	541>
18	Manjaro	540>
19	ArchBang	534<
20	SolusOS	512<
21	Lubuntu	511<
22	Chakra	507<
23	Cinnarch	501<
24	Bridge	498<
25	Gentoo	491>

Pad <
Porast >
Isti rejting =
(korišćeni podaci sa *Distrowatcha*)

Srećne božićne i novogodišnje praznike..

...želi vam

Linux Mint Srbija

Mala škola: *Scribus 1.4* - (7. deo)

Formatiranje teksta

Autor: Dejan Maglov

Došli smo do ključnog dela ovog tutorijala. Formatiranje teksta je najkomplikovaniji i najvažniji deo *DTP*-a (stonog izdavaštva). Iako je ovo ključni deo, u internet dokumentaciji *Scribusa* nije baš idealno obrađena ova oblast tako da smo većinu znanja prikupili na osnovu iskustva, eksperimentisanjem i imamo nameru, u ovom nastavku, da vam što bolje prenesemo. Možda ovo i nije najbolji način ali sigurno daje rezultate. Cilj je da pokažemo jedan od načina kako „naučiti“ *Scribus* da pravilno prepozna uvezeni tekst i da ga na što bolji način formatira tako da nama preostanu, nakon uvoza teksta, samo sitna doterivanja. Mnogo je varijacija i mogućnosti formatiranja teksta tako da ne očekujete da vam prenesemo sve.

Mi najviše koristimo uvoz *HTML* formata (iz *wiki* redakcije projekta) u *Scribus* pa će to biti okosnica ovog tutorijala ali ćemo i uporediti taj način sa uvozom *ODT* tekstova iz *LibreOffice Writera*. Daćemo razlike i prednosti jednog odnosno drugog načina uvoza teksta a sa osvrtnom na automatsko formatiranje teksta.

Ako ste u međuvremenu pokušavali da primenite savete iz prošlog broja (*LIBRE! #7*) i da uvezete tekst i format iz nekog od spoljnjih izvora, verovatno niste dobili idealne rezultate. Uvezeni tekst je bio po sadržaju jednak kao i original ali formatiranje je najverovatnije bilo „ništa sa ničim“, ni približno

originalu.

„Niko se nije naučen rodio“, kaže stara poslovice, pa tako ni *Scribus*. *Scribus* uvozi tekst i formate ali nije uvek siguran šta i kako to da izvede i u šta da pretvori. *Scribus* će prepoznati formate čitavih paragrafa i takođe formate pojedinih reči. Formate paragrafa će smestiti u svoje stilove a formate reči će, kako najbolje zna, „prevesti“ direktno u svoj tekst. Pod formatima reči, najčešće, se podrazumeva dekoracija teksta (*bold*, *italic*, *bold-italic*, *underline*) ali i promenu fonta pojedine reči ili njeno bojenje drugom bojom.

Tekst uvezen iz *HTML* datoteke

Ako vam je redakcija časopisa na internetu, onda je uvoz *HTML* datoteka logičan izbor. Odmah da kažemo da prevođenje *HTML* koda nije idealno ali je dovoljno dobro da se dobije poluproizvod koji sa par klikova može da se doradi i dobiju zadovoljavajući rezultati.

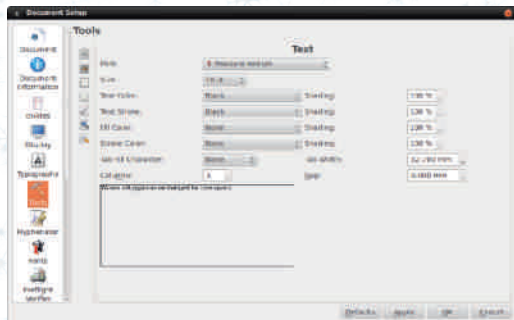
Formatiranje reči unutar paragrafa

Prvo ćemo se osvrnuti na formate reči. *Scribus* bez problema prepoznaje tagove `<b>`, `<strong>`, `<i>`, `<em>`, `<u>`. Kodove `<font>` *Scribus* ignoriše, bar mi još nismo uspeli da primetimo uslove koje menjaju ti kodovi, tako da treba voditi računa koje *HTML* kodove koristimo. Kodove koje prepoznaje, *Scribus*, pretvara u odgovarajući format tih reči.

Mala škola: Scribus 1.4

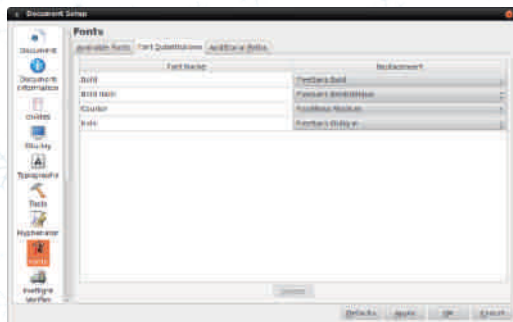
Ako to ne uradi odmah po uvozu to nije moguće naknadno ispraviti zato to moramo odmah podesiti po uvozu. Sve što *Scribusu* nije jasno pita uglavnom u toku uvoza. Ako se font koji se uvozi ne poklapa sa podrazumevanim u našem dokumentu *Scribus* pita sa kojim da ga zameni. Isto tako ako font ne postoji uopšte u izboru fontova *Scribus* će pitati sa kojim fontom da ga zameni.

Iz ovog se sada podrazumeva da morate prvo da definišete koji je osnovni font. Padajući meni *File* → *Documents Setup* → *Tools* → *Tekst Frame Properties*. Na tom mestu biramo osnovni font. Mi biramo *FreeSans*, 11pt, *black*, *text stroke black*,... **slika 1**.

Slika 1: *Tekst Frame Properties*

Prilikom uvoza teksta u *Scribus* otvoriće se par dijaloga koji će upitati sa kojim fontom želimo da zamenimo *italic*, *bold*, *italic-bold* i druge ne podrazumevane fontove. Ako smo dobro odgovorili na sva pitanja na kraju ćemo dobiti dobro formatiranje reči unutar uvezenog teksta. Ako smo pogrešili i nismo uopšte definisali te fontove, to moramo odmah popraviti. Idemo na padajući meni *File* → *Documents Setup* → *Fonts* kartica *Font Substitutions* **Slika 2**.

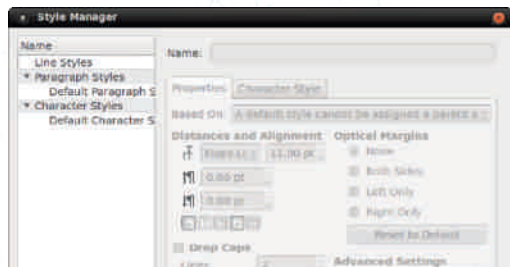
Slika 2: *Font Substitutions*

Date su vrste fontova i padajući meni iz kog možemo da izaberemo odgovarajuću željenu zamenu.

Tek nakon ovoga možemo ponovo uvesti tekst u *Scribus* i dobiti željene rezultate.

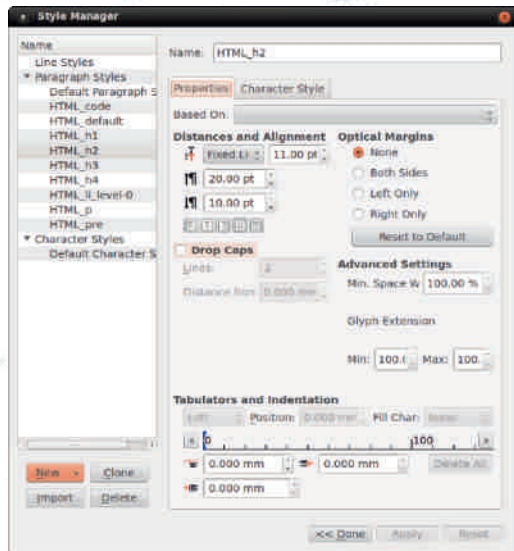
Formatiranje paragrafa

Nakon uvoza osim standardnog formata paragrafa **slika 3**, pojaviće se i novi stilovi **slika 4**. Podešavanje stilova se vrši preko padajućeg menija *Edit* → *Styles* ili jednostavno pritiskom **F3**. Otvoriće se editor stilova kao na **slici 3** i **4**. Stilovi nekad budu baš onakvi kakvi nam trebaju ali mnogo češće im je potrebno malo podešavanja, barem prvi put.

Slika 3: Stil editor - podrazumevani stil

Slika 4: Stil editor - uvezeni HTML stilovi

Editor stila ima 2 taba. Prvi tab je *Properties* ili, na srpskom, podešavanje paragrafa a drugi je *Character Style* ili stilovi karaktera.

Properties sadrži podešavanja:

1. *Distances and Alignment* – Omogućava podešavanje proreda i udaljenosti (razmak) između paragrafa, ispred i iza paragrafa na koji se odnosi ovo podešavanje i poravnanja paragrafa po marginama.
2. *Optical Margins* – Mogućnost da imamo različite margine na svakoj strani i podešavanje poravnanja sa leve i desne strane u odnosu na te margine koje zadamo.
3. *Drop Caps* – Mogućnost dodavanja vodećeg velikog naglašenog slova na početku paragrafa.
4. *Advanced Settings* – Napredna podešavanja omogućavaju da povećavamo

ili smanjujemo razmak između reči i širinu i visinu karaktera na relativan način kako bi se što bolje uklopio paragraf u zadate margine.

5. *Tabulators and Indentation* – Omogućava definisanje tabulatora i uvlačenja paragrafa ili početnog reda paragrafa.

Character Style sadrži podešavanja:

1. *Basic Formatting* – Omogućava podešavanje vrste osnovnog fonta paragrafa, veličine fonta, gustine fonta, veličine razmaka između karaktera i dekoracija fonta.
2. *Advance Formatting* – Omogućava podešavanje širine i visine karaktera, njegovog odstupanja od bazne linije i jezika teksta.
3. *Colors* – Omogućeva podešavanje boje teksta i providnost.

Podešavanja ima sasvim dovoljno da se postignu svi potrebni efekti i da se tekst idealno uklopi u dizajn.

Kada podesimo stilove iscrpili smo sve mogućnosti automatskog formatiranja uvezenog teksta. Sva ostala podešavanja moramo da uradimo ručno kroz *Edit Text*.

Tekst za kalibraciju

Da bi bili sigurni da smo sva osnovna podešavanja uradili kako treba iskoristite tekst za kalibraciju koji smo mi pripremili:

Kalibracija.html (<http://j.mp/kalib-html>)

Kada ovaj tekst uvezete u *Scribus* trebali bi ste dobiti sledeći izlaz.

Primer kalibrisanog teksta

Dokument za kalibraciju Scribusa

Podešavanje stilova i dekoracija teksta

Podešavanje stilova

Običan paragraf sa dekorisanim tekstom: **bold**, *bold-italik*, *italik*, podvučeni, drugi font i obojeni tekst.

Neindeksirana lista:

- prvi
- drugi
- treći

Indeksirana lista:

1. prvi
2. drugi
3. treći

Hiperlink: <http://libre.lugons.org>

Kod:

```
<div class="osam kol">
  <h2><a href="#">/linkovi</a></h2>
  <a href="http://link1.tld">link1</a>
  <a href="http://link2.tld">link2</a>
  <a href="http://link3.tld">link3</a>
  <a href="http://link4.tld">link4</a>
</div>
<div class="osam kol" id="desno">
  <h2><a href="#">/tekst</a></h2>
  <p>ovde ide neki tekst.</p>
</div>
<div class="osam kol" id="desno">
  <h2><a href="#">/drugi
  tekst</a></h2>
  <p>ovde ide neki drugi tekst.</p>
</div>
```

Ako ne dobijate, trebate ponovo da podešavate stilove ili *Fonts Substitution*.

Primitićete da *Scribus* nije prepoznao

tag za bojenje teksta i promenu fonta unutar paragrafa. Ne znamo da li je problem u interpreteru *HTML*-a ili nismo upotrebili pravi tag razumljiv *Scribusu*, bilo kako bilo, tih podešavanja u *HTML* uvozu nema.

Ako imate više takvog teksta predlažemo da tekst onda uvozite iz *ODT* datoteke koji nema tih problema. Pripremili smo i tekst za kalibraciju uvoza *ODT* datoteke:

Kalibracija.odt (<http://j.mp/kalib-odt>)

ODT je siromašan za paragraf stilove ali zato fino uvozi formate reči.

Zaključak

Ili nema idealnog uvoza teksta iz spoljašnjih izvora ili mi nismo još našli idealno rešenje. Ako nađete idealnije rešenje molimo vas da nam javite pa da dopunimo ovaj tutorijal. Na žalost prostor nam ne dozvoljava da u ovom broju uradimo i fina ručna formatiranja kroz *Edit Text* pa to ostavljamo za sledeći put.

Nastaviće se...

Dobro došli na slobodnu teritoriju - (4. deo)

Programi za rad sa tekstom

Autor: Dalibor Bogdanović

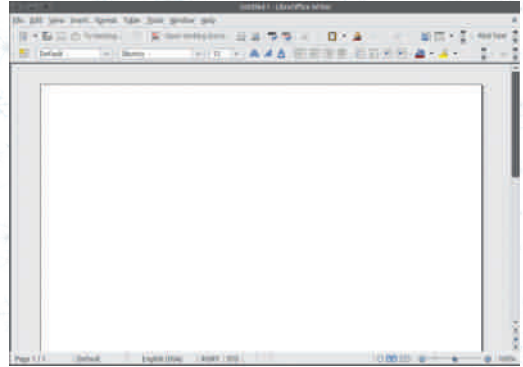
Na redu je još jedan deo priče o programima sa kojima ćete se sresti prilikom prelaska na slobodne operativne sisteme. Akcenat je namerno stavljen na programe koji svojim izgledom i funkcionalnošću ponajviše podsećaju na programe komercijalnih operativnih sistema kako bi početnicima bilo što lakše da se uklope i načine prve korake na slobodnim operativnim sistemima. Prilikom izbora programa, vodili smo računa da isti budu što više *user friendly* (prijateljski nastrojani) jer od prvog utiska ponajviše zavisi da li će novi korisnik ostati na slobodnim otvorenim sistemima i kasnije nastaviti da samostalno istražuje novi svet.

U ovom nastavku opisaćemo neke programe koji će vam zatrebati prilikom svakodnevnog rada sa tekstualnim datotekama, bilo da je reč samo o pregledu istih ili o najsloženijem radu na obradi tekstualnih datoteka.

Kao primer opisali smo dva programa sa kojima možete obrađivati tekst na različite načine, dva programa za pregled PDF datoteka, dva programa za prosto editovanje tekstualnih datoteka, kao i dva programa koji će vam pomoći prilikom skeniranja nekog dokumenta.

Da krenemo redom sa opisima istih.

LibreOffice Writer

Slika 1: LibreOffice Writer

Najpoznatiji pandan *Microsoft Office* paketu je *Libre Office*, nekada prepoznatljiv pod imenom *Open Office*. Paket u sebi sadrži programe za obradu teksta, za rad sa tabelama, rad na prezentacijama, rad sa bazama podataka. U ovom članku predstavimo samo program za rad sa tekstom, koji u *Libre Office* paketu dolazi pod nazivom *Writer*. Prava je alternativa najpopularnijem *Microsoft* programu za rad sa tekstom - *Wordu*.

Najkraće rečeno, sve što može *Word* može i *Writer*. Kako bi se korisnici što lakše prebacili sa jednog na drugi, izgled ova dva programa skoro da je identičan. Ono što izdvaja *Writer* od *Worda* je prebacivanje teksta u PDF datoteku, direktno iz programa, tako da vam nikakvi dodatni programi za tu operaciju nisu potrebni. U *Writeru* mo-

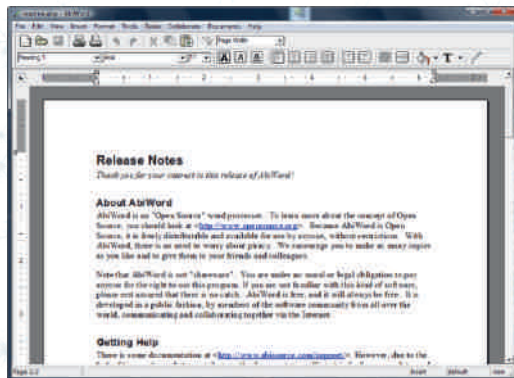
Dobro došli na slobodnu teritoriju

žete obrađivati tekst na najsloženije načine, crtati tabele, ubacivati slike i sve ostale radnje koje ste mogli i u *Microsoft Wordu*. Program snima datoteke u međunarodno standardizovanom *ODT* formatu ali, takođe, on čita i snima datoteke i u svim *Microsoft* formatima za tekst (*doc*, *rtx*, *txt*).

Program je preveden na skoro sve svetske jezike, uključujući tu i srpski, i to na oba pisma: ćirilčno i latinično. Ceo paket *Libre Office* se nalazi u softverskim skladištima svih distribucija slobodnih operativnih sistema. Može se preuzeti i sa zvanične prezentacije

<http://sr.libreoffice.org/>.

AbiWord

Slika 2: AbiWord

Još jedan program koji svojim izgledom i funkcionalnošću podseća na *MS Word*.

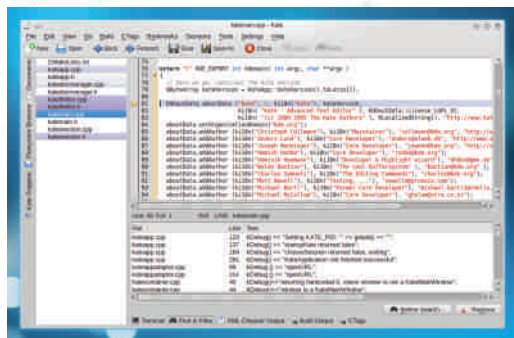
Ovaj program je ponajviše pogodan za računare sa „siromašnijim“ performansama jer troši veoma malo sistemskih resursa. Podržava rad sa više tipova jezi-

ka, kao i ubacivanje fusnota i tabela na stranice dokumenata. Postoji i podrška za spelovanje reči, kao i napredni sistem za proveru gramatike. Ovo je multiplatformski program, tako da je dostupan i za korisnike komercijalnih operativnih sistema. Može da čita, kao i da vrši zapis dokumenata u svim poznatim formatima za tekstualne datoteke. Funkcionalnost ovog programa se može dodatno poboljšati pomoću raznih dodataka.

Dostupan je u programskim skladištima svih distribucija, preveden je na sve svetske jezike, uključujući i naš a više informacija možete videti na zvaničnoj prezentaciji

<http://www.abisource.com/>.

Kate

Slika 3: Kate

Tekst editor koji dolazi sa *KDE* okruženjem pod nazivom *Kate* ili na nekim distribucijama malo oslabljena verzija pod nazivom *Kwrite*. Ovo je program za jednostavnu obradu teksta.

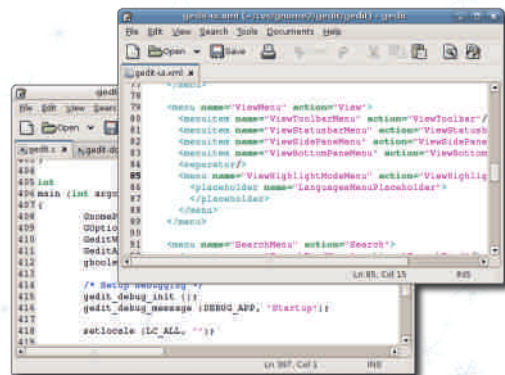
Posebno je pogodan za pisanje koda programa jer poseduje numerisanje redova. Poseduje, takođe, podršku za spelovanje a njegova funkcionalnost se

može proširiti raznim dodacima.

Dostupan je u skladištima svih distribucija slobodnih operativnih sistema. Za više informacija posetite službene stranice: za *Kate* → <http://kate-editor.org/>, kao i za njegovu podverziju *KWrite* →

<http://www.kde.org/applications/utilities/kwrite/>.

Gedit

Slika 4: Gedit

Još jedan tekstualni editor, ovaj put za *Gnome* radno okruženje, pod nazivom *Gedit*. Namenjen za jednostavnu obradu teksta i pogodan je za pisanje programskih kodova, jer sadrži numeraciju redova. Ovaj program poseduje standardne funkcionalnosti jednog tekst editora kao što su numeracija redova, margine, pregled pre štampanja, pisanje u različitim fontovima i bojama, standardni alati za uređivanje teksta. Poseduje dosta dodataka čime se funkcionalnost ovog programa može veoma poboljšati.

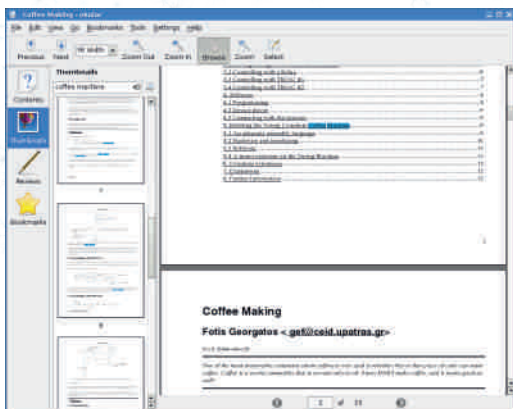
Izdvajamo veliku podršku za ovaj program, koja se ogleda u veoma obimnoj

dokumentaciji i konkretnim objašnjenjima za rad u ovom programu.

Ovaj program je dostupan u skladištima svih distribucija slobodnih operativnih sistema a više informacija, kao i potrebnu dokumentaciju možete naći na zvaničnoj prezentaciji

<http://projects.gnome.org/gedit/index.html>

Okular

Slika 5: Okular

Postoje mnogobrojni programi za pregled *PDF* datoteka na slobodnim operativnim sistemima ali mi ćemo izdvojiti neke koji podsećaju po izgledu i funkcionalnošću na popularni *Adobe Acrobat*, koji nam dolazi pod nazivom *Okular*, koji se na nekim distribucijama zove *KPDF* ili *XPDF* a svi dolaze sa *KDE* radnim okruženjem.

Kao što mu i sam naziv kaže, *Okular* je prvenstveno namenjen za pregled *PDF* datoteka, ali podržava i ostale datoteke, kao što su: *Postscript*, *DjVu*, *CHM*, *XMP*, *ePUB*.

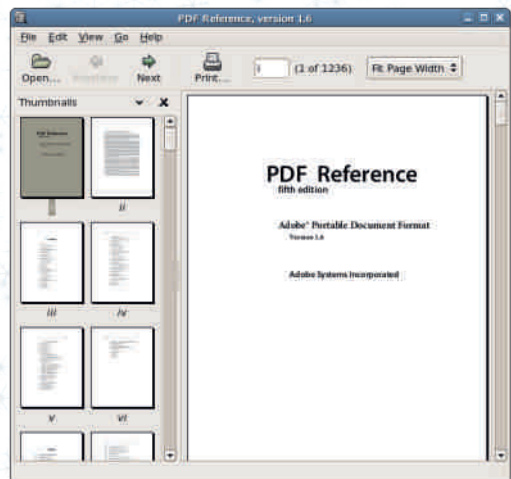
Dobro došli na slobodnu teritoriju

Posедује standardne funkcije svih *PDF* čitača. Dostupan je i za komercijalne operativne sisteme.

I on se može naći u skladištima svih distribucija slobodnih operativnih sistema. Više informacija i dodatnu dokumentaciju možete naći na zvaničnoj prezentaciji

<http://okular.kde.org/> .

Evince

Slika 6: Evince

Još jedan pregledač *PDF* datoteka, koji dolazi sa *Gnome* radnim okruženjem i to pod nazivom *Evince*. Ovo je multiplatformski program, što znači da ga mogu upotrebljavati i korisnici komercijalnih operativnih sistema. I njemu je prvenstvena namena pregledanje *PDF* datoteka. On takođe podržava i: *Postscript*, *DjVu*, *tiff*, *dvi*, *XPS*.

Poseduje obimnu dokumentaciju i objašnjenja za rad u ovom programu.

Može se naći u skladištima svih distribucija slobodnih operativnih sistema. Više informacija možete dobiti na zvaničnoj stranici

<http://projects.gnome.org/evince/> .

XSane

Slika 7: XSane

Da bismo zaokružili priču oko programa koji su potrebni za svakodnevni rad sa tekstualnim datotekama, moramo pomenuti i dva programa koji se koriste prilikom skeniranja dokumenata.

Prvi od njih je *XSane*. Prvenstveno je namenjen skeniranju dokumenata, pa je njegovo grafičko okruženje podeljeno u više prozora, slično organizaciji prozora programa za obradu slika *Gimp*. Ovaj program podržava skoro sve poznate skenere, raznih tipova i proizvođača a na zvaničnoj internet stranici možete videti da li je podržan i vaš skener.

Posebno izdvajamo mnogobrojna podešavanja kojima se do najsitnijih detalja mogu podesiti mnogobrojne funkcije ovog programa. *Xsane* može raditi u nekoliko različitih režima:

- *Viewer mode* - za pregled skeniranog dokumenata, mogu se podešavati re-

zolicija skeniranja, kao i tipovi ekstenzija datoteka. U novom prozoru, koji se otvara kada se završi skeniranje dokumenata, dostupne su neke osnovne funkcije za obradu skeniranog dokumenta, među kojim izdvajamo funkciju *OCR* za prepoznavanje tekstualnog dokumenta, tako da isti kasnije možete uređivati u nekom tekst editoru.

- *Scanned mode* - u ovom modu dokument se skenira i snima u neku datoteku;
- *Copy mode* - dokument se skenira i šalje odmah na štampač;
- *Fax mode* - dokument se skenira i šalje odmah na faks;
- *E-mail mode* - dokument se skenira i šalje odmah *e-mailom*;
- *Multipage mode* - od više skeniranih dokumenata pravi se višestranični dokument, koji može biti snimljen u *postscript*, *PDF* ili *tiff* formatu.

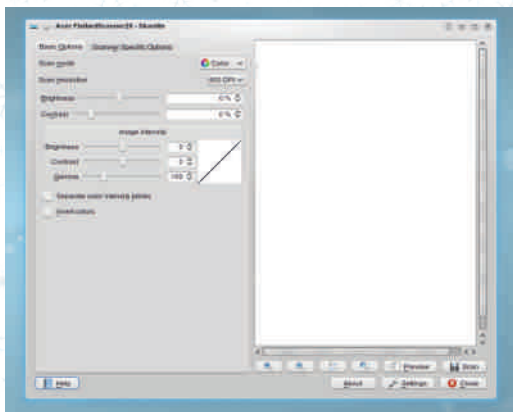
Ovaj program takođe poseduje i mnogobrojna napredna podešavanja čiji bi opis po obimnosti prevazišao dozvoljenu dužinu ovog članka, tako da ostavljamo da sami ispitajte sve mogućnosti ovog programa.

Naravno i ovaj program je dostupan u skladištima svih distribucija slobodnih operativnih sistema. Dostupan je i za korisnike *MS Windows* operativnog sistema.

Sve dodatne informacije, kao i obimnu dokumentaciju za ovaj program možete pronaći na zvaničnoj prezentaciji

<http://xsane.org/> .

Skscanlite

Slika 8: Skscanlite

I na kraju, predstavljamo još jedan program za skeniranje dokumenata pod nazivom *Skscanlite*.

Jednostavan, lak za korišćenje, prvenstveno služi za skeniranje fotografija i drugih dokumenata, bez nekih posebnih podešavanja. Od podešavanja, tu su prisutna: rezolucija skeniranja, da li je fotografija u boji ili ne, kao i podešavanje kontrasta. Skenirana fotografija može se snimiti u različitim formatima, kao što su *png*, *jpeg*, *tiff*, *bmp*, *pcx*. Dolazi sa *KDE* radnim okruženjem ali se naravno može koristiti i na drugim okruženjima.

Dostupan je u programskim skladištima svih distribucija slobodnih operativnih sistema. Za više informacija možete pogledati

<http://www.kde.org/applications/graphics/skscanlite/> .

Zašto kriptografija?

Autor: Miloš Krasojević

Kriptografija (nauka o šifrovanju) omogućava poverljivost, integritet i autentičnost podataka i komunikacije. Kada se *e-mailovi* šalju a nisu šifrovani, morate da znate da je njihova sadržina manje poverljiva nego sadržina jedne razglednice. Administratori *mail* servera kao i administratori *mail* servera primaoca mogu bez problema da čitaju *mail*. Na putu do primaoca *mailovi* često putuju preko mnogo računara (servera). Svako ko ima pristup tim računarima je u mogućnosti da čita *mail*, bilo da je to administrator ili neko ko je u mogućnosti da pristupi u računar (*Cracker*) na osnovu korišćena sigurnosnih propusta dotičnog računara. U nekim slučajevima se *mailovi* i privremeno memorišu na *harddisk*-ovima tih računara. Isto može „*Carrier*“, onaj koji omogućava internet vezu (recimo kod nas je to *Telekom*, *Verat-Net*, *SBB* i bilo koji drugi *provider*) ili iznajmljuje svoju internet infrastrukturu, bez problema da prisluškuje kompletan internet saobraćaj a da pri tom filtrira i čita informacije koje su interesantne. U suštini, nije samo stvar

u tome da se zaštitimo od *Crackera* i korumpiranih administratora nego i svih državnih institucija koje planski pokušavaju da prodru u privatnu sferu života ljudi. U današnje vreme tajne službe mnogih država ne prusluškuju samo telefonske veze, nego sve više i internet saobraćaj u cilju prikupljanja ekonomskih, političkih ili kriminalnih informacija. Jedna od studija *STOA* (*Scientific and Technological Options Assesmnet*) o razvoju tehnologije o „nadgledanju i kontroli“ kao i o riziku zloupotrebe ekonomskih informacija pokazuje da prisluškivanje elektronskih komunikacija gotovo sistematski i u velikom stilu se već koristi. Jedan od poznatih primera je *ECHELON-System*, koji su zajednički napravili i koriste SAD, Kanada, Velika Britanija, Australija i Novi Zeland. Prvobitno osmišljen za prisluškivanje Istočnog bloka, sastoji se od 120 stanica za sakupljanje informacija, između ostalog šijuniranje satelitskih veza i prekookeanskih kablova, sa ciljem prikupljanja podataka o privatnim osobama, organizacijama, vladama, ekonomskim firmama, istraživačkim projektima i internacionalnim institucijama. Na evropskom nivou, policija planira zajedničku saradnju za kontrolisanje i

prisluškivanje telekomunikacijskog saobraćaja.

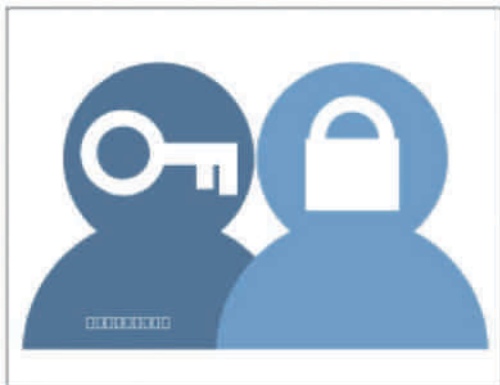
Podaci koji su memorisani na *hard-disk*-ovima ili drugim medijima nisu sigurni od neovlašćenog korišćenja. Neko bi mogao preko mreže da pristupi sistemu i ukrade podatke. U slučaju da su podaci šifrovani napadač neće imati nikakve koristi, niti će moći da dođe do podataka i da ih ukrade.

Jedan od problema je i autentifikacija elektronskih podataka. Kao što smo već rekli, moguće je falsifikovanje *mail* adrese pošiljalaca kao i sadržaja. Upravo kod poslovne korespondencije je jako važno da razmena podataka i identitet osoba bude jednoznačno poznat i da može u potpunosti da se proveriti. Jedina mogućnost da se garantuje poverljivost, integritet i autentičnost elektronskih podataka i komunikacije je da se koristi siguran metod kriptografskog šifrovanja kao što se koristi u *GnuPG* programu. Time se postiže da podaci koji su namenjeni određenoj osobi budu i stvarno čitani samo od te osobe. *E-Mail* se praktično upakuje u „kovertu“ koju može da otvori samo osoba kojoj je i namenjena. Pritom se preko digitalnog potpisa omogućava da se zna ko je poslao *mail* i kome je poslat *mail*. U slučaju bilo kakve manipulacije lako se otkriva da je *mail* falsifikovan, podaci manipulisani ili da ne dolazi od osobe koja je potpisala *mail*.

U elektronskoj obradi podataka treba da vlada ista sigurnost kao i u ostalim oblastima. Najverovatnije ne biste nikada intimne poruke, pisma, ozbiljne informacije advokatu, naučne radove ili neku poslovnu poštu slali razglednicom. Šifrovanje i digitalni potpis treba

da budu deo svakodnevnog života, svejedno da li se radi o privatnom ili poslovnom životu. Štitite svoje podatke i podatke prijatelja.

Zašto *GnuPG*?

GnuPG (*GNU Privacy Guard*) je program za šifrovanje i potpisivanje digitalnih podataka i radi nezavisno od formata podataka (*E-Mail*, tekst dokumenti, slike, *source code* (izvorni kod) baze podataka, kompletnih *hard-disk*-ova ...). U potpunosti se slaže sa *RFC2440* u kojoj je opisana *OpenPGP*-specifikacija i kompatibilan je sa *PGP 5.x* firme *NAI*. *GnuPG* koristi hibridni metod javnog ključa. Pri šifrovanju *GnuPG* može isto tako da koristi isključivo metod simetrije.

<http://www.gnupg.org>

Srećna Nova 2013. Godina i Božićni praznici

2012 Ubuntu 12.04 Precise Pangolin 2013 Ubuntu 12.10 Quantal Quetzal
2011 Ubuntu 11.04 Natty Narwhal 2011 Ubuntu 11.10 Oneiric Ocelot
2010 Ubuntu 10.04 Lucid Lynx 2010 Ubuntu 10.10 Maverick Meerkat
2009 Ubuntu 9.04 Jaunty Jackalope 2009 Ubuntu 9.10 Karmic Koala
2008 Ubuntu 8.04 Hardy Heron 2008 Ubuntu 8.10 Intrepid Ibex
2007 Ubuntu 7.04 Feisty Fawn 2007 Ubuntu 7.10 Gutsy Gibbon
2006 Ubuntu 6.06 Dapper Drake 2006 Ubuntu 6.10 Edgy Eft
2005 Ubuntu 5.04 Hoary Hedgehog 2005 Ubuntu 5.10 Breezy Badger
2004 Ubuntu 4.10 Warty Warthog

Web serveri: *LEMP*

Web serveri (3.deo):

LEMP

Autor: Milutin Gavrilović

Krenimo od pretpostavke da nemamo nijedan server, znači *LEMP* pravimo kao jedino rešenje bez *apache*-a, objasnićemo i zašto (konflikt između portova - objašnjenje u poglavlju 3. *LAEMPPP*), za sada se fokusirajmo na *LEMP* (linuks, [E]Nginx, Mysql, Php, Python, Perl)...

Napomena: *php-fastcgi* je testiran na *Debian Squeeze* 6.0.5, 6.0.6, *Crunchbang* 10, *Ubuntu* 10.04, *Kubuntu* 10.04 i na tim distribucijama radi 100% sa konfiguracijom koju ćemo podesiti! Radićemo sa 0.7+ verzijom *nginx*-a iz par razloga. Ukoliko želite da radite sa novijom verzijom umesto paketa *nginx*, potražite paket *nginx-full*.

Počnimo!

Prvo neophodni paketi:

```
sudo aptitude install php5-cgi php5-cli php5-common php5-mhash php5-curl php5-gd php5-json php5-mcrypt php5-sqlite php5-mysql php5-dev php5-tidy php5-xmlrpc php5-memcache php5-pspell php5-xsl
```

pa *mysql* klijent i server:

```
sudo aptitude install mysql-server mysql-client
```

prilikom instalacije *mysql*-a podesite *root* lozinku, pa zatim:

```
sudo aptitude install spawn-fcgi
```

pa onda *engine-x* sudo aptitude install *nginx* zatim napraviti *virtual host* direktorijum

```
sudo mkdir -p /home/www/public
```

zatim napraviti direktorijum za logove

```
sudo mkdir /home/www/logs
```

zatim promeniti vlasništvo (*ownership*) nad *www* podacima

```
sudo chown -R www-data:www-data /home/www/public
```

pa editovati */etc/nginx/sites-available/default* zameniti postojeći sadržaj dole navedenim ali uradićemo *backup* te datoteke neposredno pre editovanja, da bi nam ostale „vidljive“ neke „*custom*“ opcije neophodne za buduća podešavanja:

```
sudo cp /etc/nginx/sites-available/default /etc/nginx/sites-available/default_backup
sudo nano /etc/nginx/sites-available/default
```

sadržaj:

```
server {
    listen 80 default;
    server_name localhost;
    access_log /home/www/logs/localhost.access.log;
    location / {
        root /home/www/public;
        index index.html index.htm index.php;
    }
    location ~ /\.php$ {
        fastcgi_pass 127.0.0.1:9000;
        fastcgi_index index.php;
        fastcgi_param SCRIPT_FILENAME /home/www/public$fastcgi_script_name;
        include fastcgi_params;
    }
}
```

zatim „linkovati“ *default vhost* podešavanja, mada *nginx* automatski „linkuje“ ali za svaki slučaj:

```
sudo ln -s /etc/nginx/sites-available/default /etc/nginx/sites-enabled/default
```

zatim editovati */etc/init.d/php-fastcgi* i uneti sledeći sadržaj:

```
sudo nano /etc/init.d/php-fastcgi
```

sadržaj:

Web serveri: LEMP

```
#!/bin/bash
BIND=127.0.0.1:9000
USER=www-data
PHP_FCGI_CHILDREN=5 #15
PHP_FCGI_MAX_REQUESTS=1000
PHP_CGI=/usr/bin/php-cgi
PHP_CGI_NAME='basename $PHP_CGI' HP_CGI_ARGS="- USER=$USER
PATH=/usr/bin
PHP_FCGI_CHILDREN=$PHP_FCGI_CHILDREN
PHP_FCGI_MAX_REQUESTS=$PHP_FCGI_MAX_REQUESTS $PHP_CGI -b $BIND"
ETVAL=0
start() {
    echo -n "Starting PHP FastCGI: "      start-stop-daemon --
quiet --start --background --chuid "$USER" --exec /usr/bin/env --
$PHP_CGI_ARGS
    RETVAL=$?
    echo "$PHP_CGI_NAME."
stop() {
    echo -n "Stopping PHP FastCGI: "      killall -q -w -u $USER
$PHP_CGI
    RETVAL=$?
    echo "$PHP_CGI_NAME."
case "$1" in
    start)
        start
        ;;
    stop)
        stop
        ;;
    restart)
        stop
        start
        ;;
*)
    echo "Usage: php-fastcgi {start|stop|restart}" xit 1
    ;;
esac
exit $RETVAL
```

Izmenićemo dozvole nad *php-fastcgi* u izvršne:

```
sudo chmod +x /etc/init.d/php-fastcgi
```

pokrenuti *nginx*:

```
sudo /etc/init.d/nginx start
```

pokrenuti fastcgi:

```
sudo /etc/init.d/php-fastcgi start
```

pa:

```
sudo update-rc.d nginx defaults
```

...zatim:

```
sudo update-rc.d php-fastcgi defaults
```

zatim napraviti **index.php** i ubaciti *phpinfo()* funkciju:

```
sudo nano /home/www/public/index.php
```

index.php bi trebao izgledati ovako:

```
<?php  
echo phpinfo();  
?>
```

Gotovo!!! sada otvorite *browser* i kucajte:

<http://localhost>

Web strane našeg servera se nalaze u **/home/www/public/**

Foto uređivanje i grafički dizajn na linuxu (4. deo):

Vektorska grafika: *Inkscape*

Autori: Zlatan Vasović, Dejan Maglov

U 2. i 3. nastavku smo govorili o rasterskoj grafici, fotografiji, foto-obradi *Gimpu* i *Darktableu*. Sada otvaramo novu oblast grafike - vektorska grafika i *Inkscape*.

Vektorska grafika

Rasterska grafika definiše svaku tačku slike, dok se vektorska grafika, nasuprot tome, oslanja na analitičku geometriju i stvara slike pomoću geometrijskih primitiva. Geometrijski primitivi u analitičkoj geometriji su prave, duži, lukovi, krugovi, pravilni poligoni (kvadrat, jednakostranični trougao...), elementarni oblici (lopta, cilindar, kupa, kvadar...). Svi ostali oblici dobijaju se kombinacijom ovih primitiva. Ovakav pristup grafici omogućava da se na slici definišu samo vrste primitiva i čvorne tačke koje definišu taj primitiv. Ove ključne tačke nisu definisane apsolutnim nego relativnim koordinatama u odnosu na prvobitnu veličinu slike. Sve ostale tačke između čvornih se dobijaju primenom odgovarajuće matematičke formule koja opisuje zadati primitiv.

Ovakav pristup slici omogućava nezavisnost slike u odnosu na format slike. Slika će imati jednak kvalitet, ma koliko je povećavali. Kod umanjenja, ograničeni smo minimalnim brojem

piksela koji još uvek zadržavaju zamišljeni oblik. Osim toga, kod manjih grafika znatno se smanjuje veličina izlazne datoteke jer ima mnogo manje tačaka koje treba definisati.

Smanjivanje izlazne datoteke nije primarni cilj vektorske grafike. Neke slike su toliko komplikovane i sa velikim brojem primitiva da ta izlazna datoteka biva i veća od iste slike u nekom od formata rasterske grafike. Ono što je prevashodna prednost vektorske grafike, jeste mogućnost animacije kao i pravljenja 3D modela.

3D grafika, animacija i mešanje sa rasterskom grafikom

Mogućnost lake izmene slike pomoću čvorova omogućava pravljenje serije slika koje su dobre za animaciju. Ma-

tematika i savremene 3D grafičke kartice omogućavaju vektorskoj grafici crtanje 3D modela. Čvorovi kod 3D grafike imaju definisane sve 3 koordinate. Definisanje položaja kamere i svetla omogućava dizajneru da pravi i fotorealistične slike.

Sama vektorska grafika nije fotorealistična u potpunosti ali zato vektorski programi imaju mogućnost kombinovanja sa rasterskom grafikom. Primitivi mogu da se popunjavaju rasterom (*pattern* - šara, muštra) ili materijalom. *Pattern* uglavnom zadržava svoje osobine i izgled. Materijal donosi svoje osobine ali se menja izgled u zavisnosti od postavljenih kamere i svetla u samom programu, što mu daje fotorealističnost. Savremeni crtani filmovi koriste ovu tehnologiju.

World Wide Web Consortium (W3C) je postavio standard za vektorsku grafiku - *Scalable Vector Graphics* (SVG). Baziran je na XML-u. Uvek možete praviti i uređivati SVG datoteke uz pomoć tekst editora ali danas više prevladavaju grafički editori (na primer *Inkscape*). Vektori u ovom formatu imaju uglavnom malo zauzeće na disku ali nekad može biti i ogromno, pa se zato koristi neka od kompresovanih verzija (na primer SVGZ). Većina pregledača danas ima podršku za SVG ali potpuna implementacija standarda je retka. Može se koristiti i za animiranu grafiku. Napravljena je i verzija SVG-a za mobilne telefone, nazvana SVGT (SVG *Tiny version*) i može se koristiti kao pozadina mobilnog telefona. Zanimljivo je da je W3C napravio i jedan od standarda za rastersku grafiku - PNG.

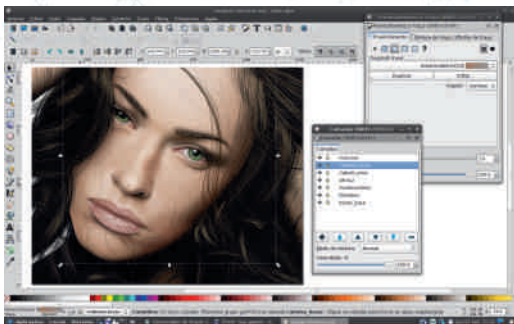
Šteta je što za avatar nekog online naloga ne možete staviti SVG (ako izuz-

memo *OpenClipArt.org*). Ovo je ipak, razumno jer se putem SVG-a kroz XML kod može ubaciti maliciozni program.

Slobodni programi za vektorsku grafiku

Vektorska grafika se upotrebljava u raznim oblastima rada. U inženjerstvu je zastupljena u CAD/CAM programima za precizno crtanje u 2D i 3D. O jednom takvom programu smo pisali još u broju #1 LiBRE! časopisa, *LibreCAD*.

Od programa za umetničku 2D grafiku najpoznatiji je *Inkscape*.

Oblast umetničke 3D vektorske grafike pokriva *Xara Xtreme*.

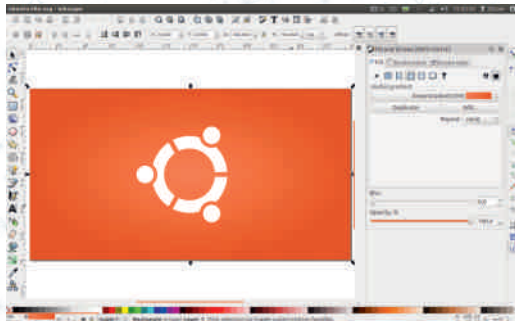
Vrhunac 3D vektorske grafike od slobodnih programa je *Blender* koji se istovremeno koristi i za profesionalnu animaciju.

Inkscape

Inkscape je program za vektorsko crtanje 2D (ilustrovanje). Može se predstaviti kao *Adobe Illustrator* (ponekad i *CorelDRAW*) u svetu slobodnog sof-

Vektorska grafika: *Inkscape*

tvera.

Slika 1: Inkscape 0.48.3.1 r9886

Prva verzija je bila **0.35** objavljena 2. novembra 2003. kada se *Inkscape* pojavio kao fork *Sodipodija* (<https://sourceforge.net/projects/sodipodi/>). Najnovija verzija **0.48.3.1** objavljena je 19.2.2012. Zanimljivo je da *Inkscape* uprkos promenama ne „preskače“ velike „brojeve“ prilikom objavljivanja verzija (i dalje je u seriji *0.x*).

Kao podrazumevani format koristi *Inkscape* SVG. Važno je znati da treba prvo sačuvati crtež u *Inkscape* SVG-u da biste mogli kasnije da ga menjate, pa onda po potrebi raditi *export* u druge formate. U čemu je razlika između običnog i *Inkscape* SVG-a? *Inkscape* SVG podržava sve opcije *Inkscape*-a i samim tim je bolji za rad. Dakle, sve novo što bude dodato u *Inkscape*, biće „prpraćeno“ dopunom *Inkscape* SVG-a.

Šta sve možete uraditi *Inkscape*-om? Pored klasičnih opcija, u koje spadaju crtanje kvadrata, poligona, linija i sličnih objekata, *Inkscape* može da odradi specijalne operacije nad objektima koje karakterišu većinu drugih grafičkih vektorskih programa (udruživanje, de-

ljenje, oduzimanje, razlika...). Možemo probati *XML editor* (*Ctrl* + *Shift* + *X*) i *import* iz *Open Clip Art* biblioteke crteža (*File* > *Import From Open Clip Art Library*). Objekte možemo pretvarati u mustru (*pattern*) i suprotno (*Object* > *Pattern*).

Inkscape je dostupan za *GNU/Linux* distribucije, *Windows* i *Mac OSX*.

Preuzimanje:

- [1] *SourceForge.net* (*tar.gz* i *tar.bz2*) - <https://sourceforge.net/projects/inkscape/files/inkscape/>
- [2] *Ubuntu Software Center* (*deb*) - <https://apps.ubuntu.com/cat/applications/inkscape/>
- [3] *Inkscape Stable* (*PPA*) - <https://launchpad.net/~inkscape.dev/+archive/stable>

Korisni linkovi:

- [1] <http://inkscape.org/>
- [2] <http://www.inkscapeforum.com/>
- [3] <http://openclipart.org/>
- [4] http://wiki.inkscape.org/wiki/index.php/Frequently_asked_questions
- [5] <http://screencasters.heathenx.org/>

Nastaviće se...

Inkscape Snow tutorijal

Autor: Zlatan Vasović

Verovatno ste poželeti da nekome pošaljete čestitku za Novu godinu i Božićne praznike putem *e-maila*, *chata* ili nekog drugog načina komunikacije. U tutorijalu koji sledi pomoći ćemo da u *Inkscape*-u napravite čestitku za Novu godinu i Božićne praznike.

Pokrenimo *Inkscape*. U meniju *File > Document Properties...* podesimo *Custom size* → *Width: 600px, Height: 600px*. Dakle, za ovu priliku ćemo napraviti čestitku dimenzija **600 × 600 px**.

Počecemo sa Sneškom Belićem. Prvo nam treba 5 krugova (trup, glava, oči i osnova nosa). Raspored bi trebao da bude kao na slici. Naravno, za crtanje krugova se koristi alat *Create circles, ellipses and arcs (F5)*. Radi lakšeg crtanja uključicemo *grid (Shift + #)*. Zum za *grid* sa slike 1 je **1:1**.

Slika 1: Osnova Sneška

Sada dodajemo šargarepu (nos) i lonac. Za ovo se koristi *Draw Bezier curves and straight lines (Ctrl + F6)*. Raspored tačaka je kao na slikama 2 i 3.

Slika 2: Nos

Slika 3: Lonac

Došli smo do bojenja. Otvorimo meni *Fill and Stroke (Shift + Ctrl + F)*.

Inkscape Snow tutorijal

Lonac → *Linear gradient* - boje: *RGBA ff9d9dff*, *RGBA ff3b3bff* i *RGBA e97777ff*

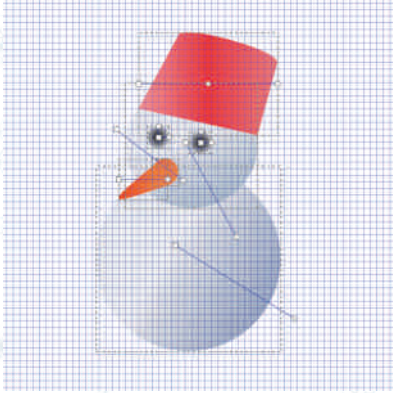
Glava → *Linear gradient* - boje: *RGBA f1f1f1ff* i *RGBA 919fb9ff*

Oči → *Radial gradient* - boje: *RGBA 000000ff* i *RGBA cacacaff*

Nos (osnova - krug i šargarepa) → *Linear gradient* - boje: *RGBA ff4710ff* i *RGBA ff984eff*

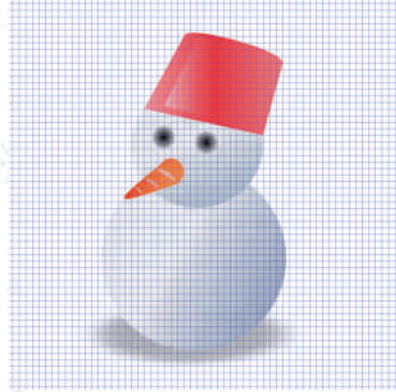
Trup → *Linear gradient* - boje: *RGBA efefefff* i *RGBA 98acbdf*

Da bi se ovi objekti međusobno uklapali potrebno je podesiti neke *gradiente*. Za to treba *Create and edit gradients* (*Ctrl + F1*). Potrebno je srediti glavu, osnovu nosa i trup. Na slici 4 možemo videti kakve su linije *gradienta* i izgled Sneška nakon bojenja.

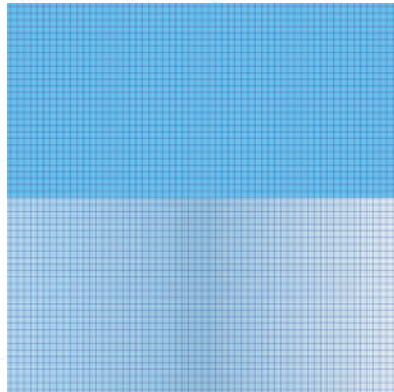
Slika 4: Sneško nakon bojenja i gradienti

Detalje možemo dodavati po izboru. Ovde ćemo pustiti da budete kreativni i napravite još boljeg Sneška. Primer onoga što se može uraditi je slika 5...

Slika 5: Primer „doteranog“ Sneška

Prelazimo na pozadinu. Sklonimo Sneška u stranu da ne bi smetao. Potrebno je da nacrtamo dva jednaka pravougaonika tako da popune celu tablu za crtanje (600 × 600px). Prvi (gornji) treba da bude u *RGBA 84cdffff* boji. Drugi (donji) treba da bude „popunjen“ *Linear gradientom* koga čine boje *RGBA c4e7ffff*, *RGBA a5cbe3ff* i *RGBA ebf7ffff*. Rezultat se može videti na slici 6.

Slika 6: Pozadina

Sada postavimo Sneška na pozadinu. Označimo sve objekte i smanjimo ih kao na slici 7. Nacrtajmo i

Web dizajn: GRID

Autor: Milutin Gavrilović

Grid, najjednostavnije rečeno, predstavlja poprečne i uzdužne kolone ili mnoštvo horizontalnih i vertikalnih linija koje omogućavaju lakše dizajniranje web stranice. Odredićemo u ovom primeru 20 kolona širine 50 piksela i složićemo ih u klase kaskadnih stilova a onda ćemo pozivati klase tipa - dve kolone ili tri kolone... Na taj način omogućavamo simetričnost ili balans web stranica ukoliko želimo ispoštovati standarde raznih web čitača. Grid može biti odličan pri korišćenju *css3 media query*-ja. To su *css* upiti koji određuju koji će se stil koristiti pri različitim veličinama *browsersa*. Sve što trebamo uraditi je dobra definicija *grida* i onda samo klasama koje smo pomenuli pozivamo broj kolona i slažemo ih u web stranu. U *css* kodu ispod se nalazi deo zadužen za *grid*. Probaćemo do *1000px*, mada za ovakav primer potrebno je *800px* ili 16 kolona... ostatak ostavite za „veće ekrane“ i Vaše potrebe.

```
.holder { position: relative;
width: 800px; margin: 0 auto;
padding: 0; margin-top: 10px; }
.holder .kol {float: left;
display: inline;}
.holder .jedna.kol {width: 50px;}
.holder .dve.kol {width: 100px;}
.holder .tri.kol {width: 150px;}
.holder .cetiri.kol {width:
200px;}
.holder .pet.kol {width: 250px;}
.holder .sest.kol {width: 300px;}
```

```
.holder .sedam.kol {width:
350px; }
.holder .osam.kol {width: 400px;
}
.holder .devet.kol {width:
450px;}
.holder .deset.kol {width:
500px;}
.holder .jedanest.kol {width:
550px;}
.holder .dvanest.kol {width:
600px;}
.holder .trinest.kol {width:
650px;}
.holder .cetrest.kol {width:
700px;}
.holder .petnest.kol {width:
750px; }
.holder .sesnest.kol {width:
800px; }
.holder .sedamnest.kol {width:
850px; }
.holder .osamnest.kol {width:
900px; }
.holder .devetnest.kol {width:
950px; }
.holder .dvadeset.kol {width:
1000px; }
#desno {float: right; text-
align: right; margin-bottom:
2%;}
```

Sada nam je potrebno da grid definišemo kroz *markup* (*html*)...

Upotreba:

```
<div class="osam kol">
  <h2><a href="#">/linkovi</a>
</h2>
  <a href="http://link1.tld">
link1</a>
  <a href="http://link2.tld">
link2</a>
  <a href="http://link3.tld">
link3</a>
  <a href="http://link4.tld">
link4</a>
</div>
<div class="osam kol">
```

```
id="desno">
  <h2><a href="#">/tekst</a>
</h2>
  <p>ovde ide neki
tekst.</p>
</div>
<div class="osam kol"
id="desno">
  <h2><a href="#">/drugi
tekst</a></h2>
  <p>ovde ide neki drugi
tekst.</p>
</div>
```

Dobićemo, ako je sve u redu, ovakav rezultat u *browseru*:

Slika 1

E sada, ako hoćemo 16 kolona, to jest celu širinu, odnosno *800px*, onda ćemo upotrebiti 16 kolona.

Upotreba:

```
<div class="sesnaest kol">
<h2><a href="#" class="but-
ton">/licenca :: engine-
up</a></h2>
  <p>Ovaj projekat je
nezvanično objavljen pod
licencom otvorenog koda.<br />
Tačnije licenca je definisana
sloganom <b>Radi šta 'oćeš</b> i
izvorni kod je dostupan za
potpuno slobodno modifikovanje
i redistribuiranje. Licenca ne
podrazumeva
```

```
da morate ostaviti bilo kakav
trag da koristite upravo ENGINE-
UP, ali ako ste dobre volje sta-
vite link u nekom malom kutku
vašeg sajta. Licenca je podložna
izmenama tipa dopune ali sam
koncept licence je trajno nepro-
menljiv.</p>
</div>
```

Ako je sve u redu, dobićemo ovakav rezultat u *browseru*:

Slika 2

Nadam se da ste razumeli, jedna kolona je *50px*, dve su *100px*, tri *150px*... šest su *800px*... Princip rada *grida* je da se upotrebi broj neophodnih kolona za formatiranje sadržaja. Ukoliko nije sve najjasnije, odličan *UI framework* zasnovan na *gridu* je *SKELETON UI Framework* (<http://www.getskeleton.com/>).

Toliko za sada o *gridu*.

Firefox OS

Autor: Zlatan Vasović

Verovatno ste do sada poželili da se pojavi neki „hakabilni“ mobilni OS. Android, ipak, ne možemo svrstati u tu kategoriju, jer nema celog *sourcea*. Projekti ove vrste se razvijaju. Jedan od njih je i *Mozilla-in Firefox OS*.

Možda ste se i zapitali kada je nešto „hakabilno“? Nešto je hakabilno kada ga možete potpuno menjati ili potpuno upravljati njime. U slučaju programa, hakabilno je sve iz široke palete slobodnog softvera. U slučaju hardvera, to je uređaj koji pokreće slobodni softver, to jest, kada njime možete potpuno upravljati.

Šta je zapravo *Firefox OS*? *Firefox OS* je operativni sistem za mobilne uređaje napisan u *HTML-u 5*. Predstavljen je ove godine na *MWC-u (Mobile World Congressu)* pod imenom *Boot to Gecko* (skraćeno *b2g*) koje je istovremeno i razvojni naziv za *Firefox OS*. *Gecko* je „slojeviti *engine*“ korišćen u većini *Mozilla-inih* programa. Za više informacija → [http://en.wikipedia.org/wiki/Gecko_\(layout_engine\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Gecko_(layout_engine)). Odatle je naziv jasan *Boot* ka *Gecko-u*...

Pojavile su se glasine da će prvi telefon sa ovim OS-om proizvesti kineska kompanija specijalizovana za telekomunikaciju *ZTE*.

Slika 1: Zaključan ekran na Firefox OS-u

Početni екрани

Na ovom OS-u postoji više početnih ekrana. Njihov broj zavisi od broja programa.

Početni ekran, koji će se pojaviti nakon otključavanja, prazan je i na njemu možete videti samo pozadinu sa četiri ikonice pri dnu ekrana. Ekran koji se nalazi levo, služi za pretragu bogatog izvora vesti. Na početnim ekranima desno od „praznog“, nalaze se prečice ka programima.

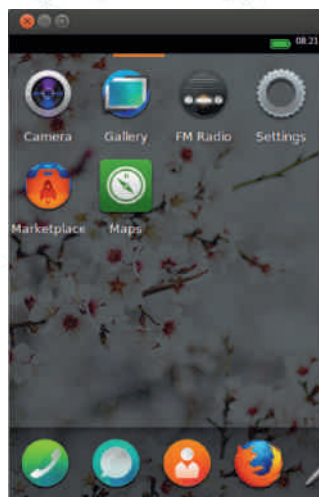

Slika 2: Početni ekran Firefox OS-a

UI

Korisnički interfejs (UI) ovog OS-a je za pohvalu. On sadrži najbolje elemente Androida i iOS-a. UI Firefox OS-a naziva se *gaia*.

Slika 3: Ikonice na Firefox OS-u

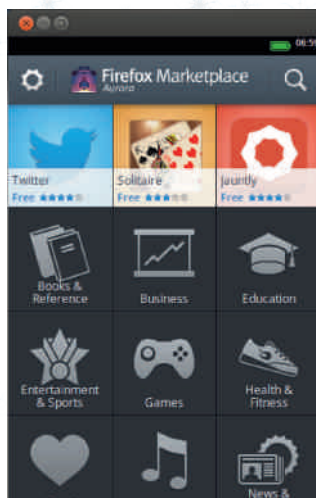
Ikonice za programe su uglavnom

okrugle, po sličnom principu kao na iOS-u, gde su u obliku zaobljenih kvadrata. Za obaveštenja su korišćene ikonice u novom stilu koji niste mogli videti ni na jednom mobilnom OS-u do sad.

Na nekim Mozilla-inim screenshotovima se primećuju neke izmene u UI-u koje, izgleda, još nisu dostupne javnosti.

Programi

Osnovni paket programa je bogat i sadrži kvalitetne alate. Među programima možete naći i FM radio, muzički plejer, alate za programere, „bustere“ (pojačivače) radne i grafičke memorije, „Marketplace“,... Primetili smo i *bug* koji se pojavljuje u igrama. Verovatno ćete zapaziti da je prikaz preuveličan i da gledate samo deo sadržaja koji je trebao biti prikazan. Nadamo se da će ovaj problem uskoro biti rešen.

Slika 4: Marketplace

Firefox OS

Gore pomenuti *Markteplace* je prodavnica programa. Izbor programa je osrednji ali nije loš, s obzirom na to da je ovaj OS još u razvoju. Postoji i *Dev Marketplace* za *Firefox OS* programere. Tu se mogu naći razvojne (probne) verzije programa koji su, uglavnom, nestabilni.

Instalacija

Ukoliko ste se zainteresovali za *Firefox OS*, možete ga instalirati na dva načina:

1) *git*:

NAPOMENA: Ova metoda zahteva da imate instaliran *git*.

- Preuzmite poslednju verziju *b2g*-a sa adrese <http://ftp.mozilla.org/pub/mozilla.org/b2g/nightly/latest-mozilla-central/>.
- Raspakujte preuzetu arhivsku datoteku da biste dobili *b2g* folder (direktorijum).
- Unesite sledeće komande da biste instalirali *Gaia*-u i napravili nov profil:

```
git clone
git://github.com/mozilla-b2g/gaia
make -C gaia profile
```

Za pokretanje *Firefox OS*-a unesite komandu:

```
/putanja/do/Vašeg/b2g/foldera/
b2g -profile gaia/profile
```

2) *Firefox OS Emulator* za *Firefox*:

- Preuzmite dodatak za *Firefox* sa adrese <http://people.mozilla.com/~myk/r2d2b2g/>.

- Nakon instalacije, pojaviće Vam se *Dashboard* ovog emulatora. Sa „*stopped*“ prebacite na „*running*“ i pokrenuli ste *Firefox OS*!

Zaključak

Firefox OS je uprkos probnoj fazi ispunio naša očekivanja. *UI* je dobar, s tim je i naš *User Experience* dobar. Zaslužuje sve preporuke. Šta drugo reći nego čekajte prve pametne telefone sa ovim operativnim sistemom!

Zvanična prezentacija →

<http://www.mozilla.org/en-US/firefoxos/>

mozilla

*Срећну Нову годину и новогодишње
празнике жели Вам Mozilla!*

Prosečna radna nedelja jednog sistem administratora

Šta spada u opis posla i kako izgleda prosečna radna nedelja jednog sistem administratora?! Zavirite ovde...

Ponedeljak

9:05 Dolazak na posao. Kafa. Čitanje novina.

9:20 Zvali su iz knjigovodstva, kažu da ne mogu da se povežu na server *Accounting*. Dao sam im standardan odgovor br. 112: „Hmm, ali kod mene to radi“. Brbljao sam još malo a onda sam im savetovao da probaju da restartuju i da se ponovo uloguju. U međuvremenu sam sa UPS-a otkao aparat za kuvanje kafe (ionako je kafa pri kraju) i ponovo sam prikačio kabal servera *Accounting*. Nekoliko trenutaka kasnije ponovo su zvali iz knjigovodstva i rekli da je sve u redu. Ništa lepše od zadovoljnog korisnika.

10:20 Ona krava iz marketinga se žalila da joj ne radi modem. Promumlao sam da ću je prebaciti našem stručnjaku za komunikacije i prebacio sam vezu kod domara. Ova moderna telefonska oprema stvarno štedi mnogo posla!

10:50 Šef je svratio kod mene, kao, množe se pritužbe na kvalitet korisni-

ke podrške. Pitao sam ko se žali. Jasno, marketing. Šef je rekao da će to rešiti, obavestio me da neće biti tu ostatak dana i otišao da igra tenis.

11:05 Taj ponedeljak me uvek dokusuri. Napisao sam u knjigu „Odlazak zbog kupovine disketa“ i pobegao u grad.

16:20 Povratak iz „kupovine disketa“. Pogledao sam na brojač poruka, bio je prazan. Izgleda da je uzrok tome to što nisam ni uključio sekretaricu. Popravio sam to i dopunio napomene u dnevniku.

16:25 Odlazak kući.

Utorak

9:10 Opet je kod mene navratio šef i opet je hteo da prenese žalbe one krave iz marketinga. Pokazao sam mu novi *screensaver Hot Amanda*, koji sam prošle nedelje preneo sa interneta. Šefu se veoma sviđeo, hteo je kopiju, pa sam mu dao disketu i pitao ga kako će rešiti žalbe. Odgovorio je da će verovatno zaposliti još jednog radnika, jer ja ne mogu sve da stignem sam.

9:50 Stigao sam do osmog nivoa u *DOOMu*.

10:25 Zvao je stručni savetnik zame-

nika direktora proizvodnje. Hteo je da zna kako se u *Excelu* crtaju grafici. Rekao sam mu da za tako specijalne zah-teve imamo stručnog savetnika i prebacio sam vezu kod domara. Dobro je što imamo te moderne telefone.

11:00 Došao je domar. Rekao je da ga stalno zovu neki ljudi i pitaju ga čudne stvari. Rekao sam mu da ću ga podučiti ako umesto mene sedne pored telefona na sat vremena. Pristao je.

11:05 Odlazak na ručak.

14:00 Povratak sa ručka. Domar je pošteno sedeo pored telefona. Rekao je da je telefon stalno zvonio i da je sve pozive prosleđivao u bife. Taj momak je stvarno dobar!

14:10 Počeo sam da podučavam domara (zove se Pera) *DOOMu*. Bio je dobar učenik i već nakon nekoliko sati me je načisto zbrisao. Naslutio sam da ovaj momak ima budućnost.

16:00 Peri se završila smena, pa smo završili i sa školom *DOOMa*. Meni je ostalo još sat vremena. Razmišljao sam šta da radim i setio sam se servera *Accounting* od juče. Nekoliko puta sam isprobao glavni prekidač, da proverim da li radi. Prekidač je radio bez problema; stvari su bile lošije što se tiče *UPS*-a i servera.

16:30 Odlazak sa posla.

Sreda

8:30 Šef je održao obećanje i doveo novog čoveka za tehničku podršku. Nekakav Milan. Pokazao sam mu prostoriju sa serverom, *switch* i postavio mu računar na sto. Malo se bunio

jer dobio je samo *XT* ali uverio sam ga da mu je za *Windows* sasvim dovoljan crno-beli ekran.

9:00 Milanov računar je upravo završio *boot* sekvencu. Milan je odmah počeo da se interesuje kako da se prikači na mrežu, zato sam mu otvorio korisničko ime. Minimalnu dužinu lozinke sam podesio na 64 znaka, neka i dečko malo uživa.

9:15 Zvali su iz knjigovodstva jer im je potrebno korisničko ime za neku novu radnicu. Odgovorio sam da mi je za to potreban specijalni formular koji treba da potpišu šef odeljenja, svi ostali rukovodioci, magacioner i direktor. Malo su se čudili ali su prestali čim sam im spustio slušalicu.

10:05 Zvala je nekakva Mira iz knjigo-

Prica

vodstva, kao treba joj lozinka za mrežu. Po glasu mi se činilo da ima između devetnaest i dvadeset; pitao sam je za ime, prezime, datum rođenja, bračno stanje, adresu i telefon. Pretpostavka je bila tačna - devetnaest, neudata. Zato sam joj rekao da ću joj lozinku isporučiti uveče, lično, na kućnu adresu.

11:05 Milan je konačno „poterao“ svog XT-a i počeo da radi. Poslao sam ga po cigarete, samo neka se mlađi uči.

11:20 Milan je doneo cigarete. Pokazao sam mu uputstvo za sistem AS 400 i rekao mu da sedne pored telefona, neka iskusi i praktičan rad. Onda sam otišao na ručak.

16:00 Povratak sa ručka. Milan je očigledno doživeo nervni slom - tri sata je pokušavao da pokrene server *Accounting*. Ispsovao sam ga i poslao po nove cigarete. Onda sam ponovo prikačio *Ethernet* kabl na server. Slika na televizoru se zbog toga malo pokvarila ali posao, na kraju krajeva, ima prednost.

16:10 Sekretarica iz personalnog je pitala kako se uključuje kontrola pravopisa. Savetovao sam joj prečicu sa tastature *Ctrl-Alt-Del*. Zahvalila se i spustila slušalicu.

16:30 Uhvatio sam Milana kako u WC-u čita male oglase sa ponudama za posao. Pomislio sam kako je dan u potpunosti uspeo i otišao kući.

Četvrtak

8:30 Opet se pojavio šef (zar će sad svako jutro da dolazi ovamo, pa da ne stignem ni novine da pročitam) ali je na sreću doneo dobre vesti - Milan je javio da više neće doći na posao. Rekao sam da je činjenica da je danas teško naći čoveka koji nešto vredi. Mislim, stvarno! Da delim ovo toplo mestašce sa još nekim?!

8:55 Zvao je neko iz logistike, kaže da ne može da dobije YU fontove. Pitao sam ga kakav čip ima na grafičkoj kartici i, naravno, nije znao. Odbrusio sam mu da prvo sazna osnovne informacije o svom računaru, pa tek onda da me ponovo zove.

9:15 Opet je zvao onaj iz logistike. Saznao je da čipovi na video kartici nemaju nikakve veze sa fontovima. Odgovorio sam mu da nisam ni pitao za video karticu, već za grafičku. Izvinio se, rekao je da će to saznati i spustio slušalicu.

9:30 Zvali su iz ekonomskog, da im se na fakturama umesto kvačica na slovima pojavljuju akcenti. Bio je to već drugi slučaj sa fontovima tog dana, pa sam im obećao da ću nešto uraditi po tom pitanju. Posle kratkog razmišljanja odlučio sam da centralno promenim sve šablone dokumenata. Postavio sam bela slova na beloj pozadini; sigurnosti radi promenio sam standardni font na *Wingdings*.

10:00 Usred devetog nivoa *DOOMa* navratio je Pera, pa smo zajedno igrali *DOOM* preko mreže i umlatili nekog morona iz drugog odeljenja. Pritom smo mu napisali šta sve mislimo o njegovoj gluposti.

12:00 Pera me pitao da li bih s njim na ručak. Pomislio sam koliko me još debilnih pitanja oko fontova očekuje i otišao smo. Posle se nisam ni vraćao na posao.

Petak

9:00 Dolazak na posao. Čitanje novina.

9:25 Neki nesrećnik iz planskog je zvao jer je zaboravio lozinku, pa je tražio savet. Savetovao sam mu da iskoristi specijalnu proceduru za obnovu lozinke - *FDISK*. Zahvalio se i spustio slušalicu. O Bože, zar i takvi ljudi imaju pravo glasa?

9:35 Opet je zvao onaj iz planskog. Problem sa lozinkom je bio rešen, ali se pojavio novi - posle *bootovanja* sistema mu je javljao *Error accessing Drive 0*. Rekao sam mu da je to problem uređaja i da mu treba novi računar.

10:15 Maler: onaj nesrećnik što smo ga juče satrli u *DOOM*-u na šestom nivou bio je šef. Uleteo je kod mene u kance-

lariju besan kao ris i nije reagovao ni na moj novi *screensaver Obsession*. Od ponedeljka imam šut-kartu.

10:00 Radim ono što je radio Milan, to jest čitam oglase sa ponudom za zaposlenje i javljam se na nekoliko odbačenih. U pauzama između telefoniranja doterujem makroe, dodajem naredbu *DeleteDocument*. Bez dobre systemske podrške nijedna firma neće biti uspešna.

11:15 Našao sam novo radno mesto. To je u stvari potpuno ista funkcija koju sam imao ovde i to u softverskoj firmi koja je prošle godine na tržište pustila novi operativni sistem. Na oproštaju puštam u mrežu crva, menjam raspored lokala na telefonskoj centrali, poništavam sve šifre za ulazak u zgradu i pakujem šolju za kafu.

14:35 Doviđenja!

Konkurs za nove saradnike volontere

Usled povećanog obima posla, LiBRE! časopis je u potrazi za novim saradnicima. Tražimo odgovorne ljude koji su spremni da pomognu projekat i da preuzete obaveze završe kvalitetno i na vreme.

Pridružite nam se!

Potrebni su nam:

Autori

Uslovi: poznavanje

- slobodnog softvera iz bilo koje oblasti,
- hardvera koji pokreće slobodan softver,
- filozofije slobodnog softvera i
- spremnost saradnika da redovno (jednom mesečno) ili povremeno (kad ima vremena ili inspiracije) piše članke za naš časopis

Ljudi za marketing

Uslovi:

- Odgovornost
- Dobra volja
- sklonost ka timskom radu
- Poznavanje socijalnih mreža, foruma (način funkcionisanja), je prednost

Idealni kandidati su oni koji „više“ na društvenim mrežama a vole slobodan softver i imaju volju da pored svojih ličnih postova malo postavljaju i postove LiBRE! časopisa.

Lektori

Uslovi:

- Odgovornost
- Dobra volja
- Sklonost ka timskom radu

- Dobro poznavanje normativistike srpskog jezika

Ova pozicija je veoma odgovorna i greške se odražavaju na konačni izgled časopisa. S obzirom da je prioritet za autora da poznaje oblast o kojoj piše ali ne i normativistika srpskog jezika, autori dosta greše, zadatak je da lektori to isprave.

Dizajneri

Uslovi:

Nemamo specijalne uslove za dizajnera. Idealno bi bilo da je školovan dizajner ali je ipak najbitnije da ima smisla za lepo i da može brzo da reaguje na zahtev grafike ili marketinga.

Glavni zadatak dizajnera je doterivanje izgleda časopisa (PDF-a i ePUB-a), dizajn naslovne strane (za svaki broj) i po potrebi dizajn reklamnog materijala.

Grafičari

Uslovi:

- poznavanje osnova HTML i CSS-a
- poznavanje preloma u Scribusu
- poznavanje osnova GIMP-a
- poznavanje osnova Inkscapea
- poznavanje osnova Sigila

Zadatak grafike je da proizvede konačni PDF i ePUB časopisa. Kandidat ne mora da ispuni sve navedene uslove, bitno je da ima volju za učenjem i da ima vremena za ovaj projekat.

Napomena: Svi kandidati svoju prijavu treba da šalju na libre@lugons.org u formi:

- Ime i prezime ili nick
- Namera: (redovni ili povremeni saradnik)
- Oblast koju poznaje
- poziciju za koju se prijavljuje
- kontakt mail adresa

CV nije potreban

Sve kandidate ćemo kontaktirati i dogovoriti buduću saradnju.

Линог тим вам жели срећну Нову годину !

*Srećnu Novu godinu
i Božićne praznike
želi vam
Slackware Srbija*

Slackware
Srbija

